

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES
[JULIANE KOKOTT]

SECINĀJUMI,
sniegti 2022. gada 31. martā¹

Lieta C-45/21

Banka Slovenije,
otra lietas dalībiece –

Državni zbor Republike Slovenije (Slovēnijas Republikas Nacionālā asambleja)

(*Ustavno sodišče Republike Slovenije* (Slovēnijas Republikas Konstitucionālā tiesa) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Finanšu sistēmas stabilitāte – Kredītiestāžu atvaseļošana un noregulējums plašas sabiedrības interesēs – Eiropas Centrālo banku sistēma (ECBS) – Nacionālā centrālā banka (NCB) kā noregulējuma iestāde – Kapitāla instrumentu norakstīšana un anulēšana valsts veikta kredītiestādes atvaseļošanas vai noregulējuma pasākuma ietvaros – Princips “*no creditor worse off*” – NCB atbildība – NCB piešķirtas kompensācijas attiecīgajiem akcionāriem un kreditoriem – LESD 123. pants – Valdības monetārās finansēšanas aizliegums – Regula (EK) Nr. 3603/93 – LESD 130. pants – Centrālo banku neatkarības princips – Dokumentu publicēšana un pieejamība saistībā ar konkrētas kredītiestādes noregulējumu 2013. un 2014. gadā – Direktīvas 2006/48/EK un 2013/36/EK – Materiālā piemērojamība

I. Ievads

1. Izskatāmais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas monetārās politikas un banku noregulējuma saskarni. Būtībā runa ir par jautājumu, vai noregulējuma finansēšanas slogs – ja tas jāuzņemas kādai nacionālajai centrālajai bankai (turpmāk tekstā – “NCB”) kā noregulējuma iestādei – var izraisīt LESD 123. pantā ietvertā valdību monetārās finansēšanas aizlieguma pārkāpumu vai apdraudēt centrālo banku neatkarību, kas ir garantēta LESD 130. pantā.

2. Līdz šim valdību monetārās finansēšanas aizliegumu Tiesa ir aplūkojusi galvenokārt saistībā ar Eiropas Centrālās bankas (turpmāk tekstā – “ECB”) monetārās politikas pasākumiem². Formulējot ļoti vispārīgi, LESD 123. pantā dalībvalstīm ir aizliegts finansēt savas saistības pret trešām personām, izmantojot līdzekļus no ECB vai attiecīgās NCB³.

¹ Oriģinālvaloda – vācu.

² It īpaši spriedumos, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400), un 2018. gada 11. decembris, *Weiss* u.c. (C-493/17, EU:C:2018:1000).

³ Skat. Regulas Nr. 3603/93, ar ko precizē definīcijas, lai piemērotu Līguma 104. pantā un 104.b panta 1. punktā [(tagad – LESD 123. un 125. pants)] minētos aizliegumus (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 3603/93”; OV 1993, L 332, 1. lpp.), 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

3. Pamatlieta attiecas uz tiesisko situāciju pirms vienota noregulējuma mehānisma ieviešanas Savienības mērogā 2014. gadā un ar to saistītās Savienības mēroga noregulējuma fonda ieviešanas⁴. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem Slovēnijas Centrālajai bankai *Banka Slovenije* tolaik bija uzticēts veikt to Slovēnijas banku atveseļošanu un noregulējumu, kuru maksātspēja apdraudētu finanšu sistēmas stabilitāti⁵.

4. Tomēr agrākajā Slovēnijas tiesiskajā regulējumā nebija paredzēts banku noregulējuma izmaksu finansēšanas mehānisms. Savukārt vēlāk pieņemtā likumā, kas stājās spēkā 2019. gada beigās, ar atpakaļejošu spēku tika noteikts *Banka Slovenije* pienākums konkrētos apstākļos no saviem līdzekļiem izmaksāt kompensācijas to banku akcionāriem un kreditoriem, kuras 2013. un 2014. gadā skāra valsts veikts atveseļošanas vai noregulējuma pasākums.

5. *Banka Slovenije* uzskata, ka tas ir LESD 123. pantā noteiktā aizlieguma pārkāpums. Turklāt, tā kā pret to vērstie prasījumi konkrētos apstākļos var būt ļoti apjomīgi, tā pauda bažas, ka varētu tikt apdraudēta tās finansiālā neatkarība.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD)

6. LESD 123. panta 1. punktā ir ietverts tā dēvētais valdību monetārās finansēšanas aizliegums. Šajā normā ir noteikts:

“Aizliegts ir pieļaut konta pārtēriņu, kā arī aizliegti ir jebkādi citi kredīta pakalpojumi [ECB] vai [NCB] Savienības iestāžu vai struktūru, dalībvalstu valdību, reģionālu, vietēju vai citu publisku iestāžu vai citu publisku tiesību subjektu vai publisku uzņēmumu vajadzībām, kā arī [ECB] un [NCB] ir aizliegts tieši pirkt parāda instrumentus no minētajām iestādēm.”

7. LESD 131. pantā ir paredzēts:

“Visas dalībvalstis nodrošina to, ka šo valstu tiesību akti, tostarp [NCB] statūti, ir saderīgi ar Līgumiem un ECBS un ECB statūtiem.”

8. LESD 127. pants ir formulēts šādi:

“1. ECBS galvenais mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti. Neietekmējot šo mērķi, ECBS atbalsta vispārējo ekonomikas politiku Savienībā [..].”

⁴ Skat. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 806/2014 (2014. gada 15. jūlijs), ar ko izveido vienādus noteikumus un vienotu procedūru kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējumam, izmantojot vienotu noregulējuma mehānismu un vienotu noregulējuma fondu, un groza Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (turpmāk tekstā – “VNM regula”; OV 2014, L 225, 1. lpp.), 67. un nākamās pantus.

⁵ Šo pilnvaru satura saderība ar Savienības tiesību normām, it īpaši Hartas 17. panta 1. punktā nostiprinātajām ipašumtiesībām, jau tika aplūkota Tiesas tiesvedībā, kurā pasludināts 2016. gada 19. jūlija spriedums *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570).

2. Galvenie uzdevumi, kas jāīsteno Eiropas Centrālo banku sistēmā, ir šādi:

- definēt un īstenot Savienības monetāro politiku;
- veikt valūtas maiņas operācijas atbilstīgi 219. pantam;
- turēt un pārvaldīt dalībvalstu oficiālās ārvalstu valūtas rezerves;
- veicināt norēķinu sistēmu vienmērīgu darbību.

[..]

5. ECBS palīdz kompetentām iestādēm sekmīgi īstenot politiku, kas attiecas uz kredītiestāžu konsultatīvu uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti.

6. Padome, pieņemot regulas saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru vienprātīgi un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Centrālo banku, var noteikt Eiropas Centrālajai bankai konkrētus uzdevumus saistībā ar politiku, kas attiecas uz kredītiestāžu un citu finanšu iestāžu konsultatīvu uzraudzību; tas neattiecas uz apdrošināšanas sabiedrībām.”

9. LESD 282. panta 3. punktā ir noteikts:

“[ECB] ir tiesību subjekts. Vienīgi tā ir tiesīga atļaut euro emisiju. Tā ir neatkarīga, gan īstenojot savas pilnvaras, gan pārziņot finanses. Savienības iestādes, struktūras, kā arī dalībvalstu valdības ievēro šo neatkarību.”

2. ECBS un ECB statūti

10. Protokola (Nr. 4) par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem⁶ (turpmāk tekstā – “ECBS un ECB statūti”) 14.4. pantā ir noteikts:

“Valstu centrālās bankas var veikt arī uzdevumus, kas nav minēti šajos Statūtos, ja vien ECB Padome ar divu trešdaļu balsu vairākumu nenolemj, ka tie ir pretrunā ECBS mērķiem un uzdevumiem. Valstu centrālās bankas šos uzdevumus veic uz savu atbildību, un tos nevar uzskatīt par daļu no ECBS uzdevumiem.”

11. Minēto statūtu 28. pantā ir noteikts:

“28.1. ECB kapitāls ir 5 miljardi euro. Kapitālu var palielināt par apjomu, ko ECB Padome saskaņā ar 10.3. pantu nosaka ar kvalificētu balsu vairākumu, ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, kurus Padome paredz saskaņā ar 41. pantā noteikto procedūru.

28.2. Valstu centrālās bankas ir vienīgās ECB kapitāla parakstītājas un turētājas. Kapitāla parakstīšana notiek saskaņā ar 29. pantā noteikto atslēgu.

[..]”

⁶ OV 2016, C 202, 230. lpp.

12. ECBS un ECB statūtu 32. pantā ir paredzēts:

“32.1. Ienākumus, kas uzkrājas valstu centrālajās bankās, īstenojot ECBS monetārās politikas darbības (še turpmāk “monetārie ienākumi”), katra finanšu gada beigās sadala saskaņā ar šo pantu.

32.2. Katras valsts centrālās bankas monetārie ienākumi līdzinās tās gada ienākumiem, kas gūti no tās aktīviem, proporcionāli to banknošu vērtībai, kuras ir apgrozībā, un noguldījumu saistībām pret kredītiestādēm. Šos aktīvus valstu centrālās bankas iezīmē mērķiem, kas saskaņoti ar ECB Padomes pieņemtām pamatnostādnēm.

[..]”

13. Saskaņā ar minēto statūtu 33.1. pantu ECB tiro peļņu, kas paliek pēc noteiktas summas pārskaitīšanas, sadala NCB proporcionāli to līdzdalības kapitāla atslēgai. Gadījumam, ja ECB ciestu zaudējumus, 33.2. pantā ir paredzēts, ka iztrūkumu var kompensēt no ECB vispārējo rezervju fonda un vajadzības gadījumā – pēc ECB Padomes lēmuma – no attiecīgā finanšu gada monetārajiem ienākumiem proporcionāli summām, kas sadalītas valstu centrālajām bankām saskaņā ar 32.5. pantu, un nepārsniedzot šīs summas.

14. ECBS un ECB statūtu 35.3. pants ir formulēts šādi:

“Uz ECB attiecas atbildības režīms, ko paredz Līguma par Eiropas Savienības darbību 340. pants. Valstu centrālo banku atbildību reglamentē šo valstu attiecīgie tiesību akti.”

3. Regula Nr. 3603/93

15. LESD 123. pantā minētais jēdziens “cita veida kredīta pakalpojumi” Regulas Nr. 3603/93⁷ 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir definēts kā “valsts sektora saistību finansējums attiecībā uz trešajām personām”.

4. Direktīva 2001/24

16. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK (2001. gada 4. aprīlis) par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju⁸ (turpmāk tekstā – “Direktīva 2001/24”) 1. panta 1. punktu tā “attiecas uz kredītiestādēm un to filiālēm, kas ir izveidotas dalībvalstīs, kas nav dalībvalstis, kurās atrodas to galvenie biroji, kā noteikts Direktīvas 2000/12/EK [⁹ 1. panta 1. un 3. punktā, ievērojot minētās direktīvas 2. panta 3. punktā izklāstītos nosacījumus un izņēmumus”.

⁷ Skat. atsauci 3. zemsvītras piezīmē.

⁸ OV 2001, L 125, 15. lpp.

⁹ Par atsaucēm uz Direktīvu 2000/12/EK skat. šo secinājumu 23. punktu.

17. Saskaņā ar Direktīvas 2001/24 2. pantu “kompetentās iestādes” šīs direktīvas izpratnē var būt gan iestādes Regulas Nr. 575/2013¹⁰ 4. panta 1. punkta 40) apakšpunkta izpratnē, gan noregulējuma iestādes BAND¹¹ 2. panta 1. punkta 18) apakšpunkta izpratnē.

18. Direktīvas 2001/24 33. pantā ir noteikts:

“Visām personām, kam ir jāsaņem vai jāizpauž informācija saistībā ar 4., 5., 8., 9., 11. un 19. pantā noteiktajām informācijas un konsultāciju procedūrām, ir saistošs dienesta noslēpums saskaņā ar Direktīvas 2000/12/EK^[12] 30. pantā izklāstītajiem nosacījumiem, izņemot jebkādas tiesu iestādes, uz kurām attiecas esošie valstu noteikumi.”

19. Direktīvas 4., 5., 8., 9., 11. un 19. pantā paredzētās procedūras attiecas uz to citu dalībvalstu vai trešo valstu iestāžu informēšanu un konsultēšanu, kurās atrodas tās kredītiestādes filiāle, uz kuru tās reģistrācijas dalībvalstī attiecas atvēršanas vai noregulējuma pasākums.

5. Direktīva 2006/48 (CRD III)

20. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/48/EK (2006. gada 14. jūnijs) par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu¹³ (turpmāk tekstā – “Direktīva 2006/48”) 1. panta 1. punktu tā ietvēra “noteikumus par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu, kā arī par to uzraudzību”.

21. Šīs direktīvas vajadzībām “kompetentās iestādes” – saskaņā ar tās 4. panta 4. punktu – ir “valsts iestādes, kuras ar normatīvajiem aktiem ir pilnvarotas uzraudzīt kredītiestādes”.

22. Minētās direktīvas 44. pantā – iedaļas “Informācijas apmaiņa un dienesta noslēpums” pašā sākumā – bija paredzēts:

“1. Dalībvalstis nosaka, ka visām personām, kas strādā vai ir strādājušas kompetentajās iestādēs, kā arī revidentiem un ekspertiem, kas darbojas kompetento iestāžu uzdevumā, ir pienākums glabāt dienesta noslēpumu.

Nekādu konfidenciālu informāciju, ko minētās personas var saņemt, pildot pienākumus, nedrīkst izpaust nevienai personai vai iestādei, izņemot pārskata vai apkopojuma formā tā, ka nevar noteikt atsevišķas kredītiestādes, neskarot gadījumus, uz kuriem attiecas krimināltiesību akti.

Tomēr, ja kredītiestādi atzīst par bankrotējušu vai ja to likvidē ar tiesas lēmumu, konfidenciālu informāciju, kas neattiecas uz trešām personām, kuras iesaistītas mēģinājumos kredītiestādi glābt, var izpaust civillietās vai komerclietās.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV 2014, L 176, 3. lpp.). Saskaņā ar to kompetentā iestāde ir “valsts sektora iestāde vai valsts tiesību aktos oficiāli atzīta struktūra, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pilnvarota uzraudzīt iestādes tās uzraudzības sistēmas ietvaros, kura darbojas attiecīgajā dalībvalstī”.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/59/ES (2014. gada 15. maijs), ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atvēršanas un noregulējuma režīmu un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012 (turpmāk tekstā – “BAND”; OV 2014, L 173, 190. lpp.).

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/12/EK (2000. gada 20. marts) par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu (OV 2000, L 126, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 2000/12”). Par atsauču uz Direktīvu 2000/12 lomu pēc tās atcelšanas skat. šo secinājumu 23. punktu.

¹³ OV 2006, L 177, 1. lpp.

2. Šā panta 1. punkts neliedz dažādu dalībvalstu kompetentajām iestādēm apmainīties ar informāciju saskaņā ar šo direktīvu un citām direktīvām, kas attiecas uz kredītiestādēm. Uz šo informāciju attiecas pienākums glabāt dienesta noslēpumu, kā norādīts 1. punktā.”

23. Direktīvas 2006/48 158. pantā bija noteikts:

“1. Ar šo Direktīva 2000/12/EK, kā tā grozīta ar XIII pielikuma A daļā norādītajām direktīvām, tiek atcelta, neskarot dalībvalstu pienākumus saistībā ar XIII pielikuma B daļā [minētajiem] direktīvu transponēšanas termiņiem.

2. Atsauces uz atceltajām direktīvām uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu XIV pielikumā.”

6. *Direktīva 2013/36 (CRD IV)*

24. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK¹⁴ (turpmāk tekstā – “Direktīva 2013/36”), 1. pantu ar to tiek reglamentēta piekļuve kredītiestāžu darbībai, kā arī uzraudzības pilnvarām un instrumentiem kredītiestāžu prudenciālajai uzraudzībai.

25. Direktīvas 2013/36 3. panta 1. punkta 36) apakšpunktā “kompetentās iestādes” definēšanas vajadzībām ir iekļauta atsauce uz Regulas Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 40) apakšpunktu¹⁵.

26. Direktīvas 2013/36 4. panta 7. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka uzraudzības funkcijas saskaņā ar šo direktīvu un Regulu (ES) Nr. 575/2013 un visas citas kompetento iestāžu funkcijas ir nodalītas un neatkarīgas no funkcijām, kuras saistītas ar noregulējumu. Dalībvalstis par to informē Komisiju un EBI, norādot jebkādu pienākumu sadalījumu.”

27. Šīs direktīvas 53. panta 1. punkts ietver pēc būtības tāds pašus noteikumus par dienesta slepenību kā Direktīvas 2006/48 44. panta 1. punkts. Minētās normas 3. punkts ir formulēts šādi:

“Šā panta 1. punkts neliedz kompetentajām iestādēm publicēt to stresa testu rezultātus, ko veic saskaņā ar šīs direktīvas 100. pantu vai Regulas (ES) Nr. 1093/2010 [16] 32. pantu, vai nosūtīt stresa testu rezultātus EBI, lai tā varētu publicēt Savienības mēroga stresa testu rezultātus.”

28. Direktīvas 2013/36 59. panta 1. punktā ir noteikts:

“Neatkarīgi no 53. panta 1. punkta un 54. panta dalībvalstis atbilstīgi valsts tiesību aktos izklāstītajiem noteikumiem var atļaut noteiktu informāciju izpaust citām centrālās valdības pārvaldes iestāžu nodaļām, kas ir atbildīgas par tiesību aktiem attiecībā uz iestāžu, finanšu iestāžu un apdrošināšanas sabiedrību uzraudzību, un inspektoriem, kuri darbojas minēto nodaļu uzdevumā.

¹⁴ OV 2013, L 176, 338. lpp.

¹⁵ Skat. šo secinājumu 10. zemsvītras piezīmi.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK.

Tomēr šādu informāciju drīkst izpaust vienīgi tad, ja tas vajadzīgs prudenciālās uzraudzības un aizsardzības nolūkā un lai risinātu jautājumus attiecībā uz grūtībās nonākušām iestādēm. Neskarot šā panta 2. punktu, uz personām, kurām ir piekļuve tādai informācijai, attiecas dienesta slepenības prasības, kas ir vismaz līdzvērtīgas 53. panta 1. punktā minētajām prasībām.

[..]”

29. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36 163. pantu ar šo direktīvu 2014. gada 1. janvārī tika atceltas Direktīvas 2006/48 un 2006/49.

B. Slovēnijas tiesības

1. ZBan-1

30. *Zakon o bančništvu* (Kredītiestāžu likums; turpmāk tekstā – “ZBan-1”) 253.a pantā ir paredzēts, ka *Banka Slovenije* kā noregulējuma iestāde var uzdot norakstīt vai anulēt grūtībās nonākušas kredītiestādes atbilstīgās saistības, ja plašas sabiedrības interesēs tas ir nepieciešams, lai novērstu šīs iestādes maksātnespēju un tādējādi nodrošinātu finanšu sistēmas stabilitāti kopumā.

31. ZBan-1 261.a panta 5. punktā ir ietverts tā dēvētais princips “*no creditor worse off*” (turpmāk tekstā – “NCWO princips”), saskaņā ar kuru akcionāri vai kreditori ZBan-1 253.a pantā paredzētā pasākuma rezultātā nedrīkst nonākt sliktākā situācijā, nekā tie būtu nonākuši attiecīgās iestādes maksātnespējas gadījumā.

32. Saskaņā ar ZBan-1 350.a panta 1. punktu kredītiestādes akcionāri un kreditori, ievērojot ZBan-1 223.a pantā minētos nosacījumus, var prasīt kompensāciju par zaudējumiem, kas tiem radušies *Banka Slovenije* veikta noregulējuma vai atvēršanas pasākuma rezultātā. Likuma 223.a pantā ir paredzēts pieņēmums par *Banka Slovenije* nolaidīgu rīcību, ja lēmuma pieņemšanas brīdī *Banka Slovenije* vai personas, kuras rīkojas tās uzdevumā, ņemot vērā faktus un apstākļus, kas tām bija zināmi vai būtu bijuši jāzina, nevarēja pamatoti uzskatīt, ka šis lēmums nav prettiesisks.

2. ZPSVIKOB

a) Noteikumi par kompensāciju anulēto vai norakstīto kapitāla instrumentu turētājiem

33. *Zakon o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank* (Likums par anulēto kvalificēto bankas parāda instrumentu bijušo turētāju tiesību aizsardzības tiesā un ārpus tiesas aizsardzības procedūru; turpmāk tekstā – “ZPSVIKOB”) ietver noteikumus par kompensācijas prasījumu piedziņu, ko kredītiestādes akcionāri var prasīt, pamatojoties uz ZBan-1 350.a panta 1. punktu, saistībā ar atvēršanas un noregulējuma pasākumiem, kurus *Banka Slovenije* veikusi 2013. un 2014. gadā.

34. Saskaņā ar ZPSVIKOB 31. pantu prasījuma tiesības uz šādu kompensāciju pastāv, ja vai nu *Banka Slovenije* nevar pierādīt, ka pasākums bija nepieciešams plašas sabiedrības interesēs ZBan-1 253.a panta izpratnē, vai arī nav ievērots ZBan-1 261.a panta 5. punktā izklāstītais NCWO princips.

35. Turklāt ZPSVIKOB 4.–7. pantā paušālas kompensācijas iespēja ir paredzēta vienīgi konkrētiem kredītiestādes akcionāriem, kuri ieguldījuši tikai mazā apmērā un kuru kapitāla instrumenti ir anulēti vai norakstīti. Saskaņā ar šiem noteikumiem ieguldītāji, kuru gada bruto ienākumi nepārsniedz noteiktu summu¹⁷, var prasīt kompensāciju 80 % apmērā no savu kapitāla instrumentu nominālvērtības (bet ne vairāk kā 20 000 EUR), un viņiem nav jāpierāda, ka viņi šo summu būtu saņēmuši attiecīgās kredītiestādes maksātnespējas gadījumā. Turklāt nav iespējama kompensēšana likvidācijas vērtības apmērā, pamatojoties uz 350.a pantu kopsakarā ar ZBan-1 261.a pantu.

36. Attiecībā uz abu veidu kompensāciju finansēšanu ZPSVIKOB 40. pantā vispirms ir paredzēts, ka šajā nolūkā *Banka Slovenije* veido īpašas rezerves. Tās ir papildināmas ar *Banka Slovenije* peļņu (definēta kā ieņēmumu pārpalikums pēc izdevumiem), kas gūta pēc 2019. gada 1. janvāra un ko saskaņā ar *Zakon o Banki Slovenije* (Likums par *Banka Slovenije*; turpmāk tekstā – “ZBS-1”) 50. panta 1. punktu 25 % apmērā parasti iemaksā Slovēnijas valsts budžetā, bet 75 % apmērā izmanto vispārējo rezervju veidošanai.

37. Saskaņā ar ZPSVIKOB, ja kompensācijas maksājumu apmērs pārsniedz šādi izveidoto īpašo rezervju summu, finansēšanai var izmantot *Banka Slovenije* vispārējās rezerves, kas izveidotas līdz 2019. gada 1. janvārim. Tomēr tās drīkst izlietot ne vairāk kā 50 % apmērā.

38. Visbeidzot ZPSVIKOB ir paredzēts, ka, lai segtu varbūtēji iztrūkstošu summu, Slovēnijas valstij ir iespēja piešķirt *Banka Slovenije* pagaidu īstermiņa kredītu. Savukārt šā kredīta atmaksas notiek no *Banka Slovenije* turpmākās peļņas, un tātad – pretēji ZBS-1 noteikumiem – līdz pilnīgai atmaksai to vairs nevar izlietot vispārējo rezervju veidošanai.

b) Noteikumi par dokumentu publicēšanu un pieejamību

39. ZPSVIKOB 10. un 22. pantā ir paredzēts, ka *Banka Slovenije* savā internetvietnē publicē konkrētu dokumentu kopsavilkumus vai attiecīgi nodrošina potenciāliem prasītājiem zaudējumu atlīdzināšanas tiesvedībā vai viņu/to advokātiem to pieejamību virtuālajā datu telpā. Šo dokumentu vidū ir attiecībā uz konkrētu neregulējamo kredītiestādi veikto stresa testu rezultāti, ziņojumi par šādas kredītiestādes aktīvu kvalitāti (*Asset Quality Review*; turpmāk tekstā – “AQR ziņojumi”), kā arī neregulējuma lēmuma pamatā izmantoto aktīvu novērtējumi.

III. Fakti un pamatlieta

40. Pamatlietā *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa, Slovēnija) pēc *Banka Slovenije* lūguma abstrakti pārbauda atsevišķu ZPSVIKOB un ZBan-1 noteikumu atbilstību Konstitūcijai.

41. Minētajos tiesību aktos ir reglamentēti atbildības un kompensācijas prasījumu, ko var būt tiesīgi izvirzīt to kredītiestāžu akcionāri un kreditori, kuru kapitāla instrumenti tika norakstīti vai anulēti kā daļa no pasākumiem, ko 2013. un 2014. gadā veica *Banka Slovenije* kā neregulējuma iestāde, materiāltiesiskie nosacījumi un piedziņa tiesā. No vienas puses, ir paredzēta kompensācija gadījumā, ja ar šiem pasākumiem tiek pārkāpts NCWO princips, un, no otras puses, ir paredzēta paušāla kompensācija konkrētiem mazajiem akcionāriem. Saskaņā ar ZPSVIKOB šo prasījumu parādnieks ir *Banka Slovenije*.

¹⁷ Proti, kopumā 18 278,16 EUR.

42. Minētais likums ietver arī noteikumus par to dokumentu – it īpaši stresa testu, AQR ziņojumu un attiecīgo kredītiestāžu aktīvu un pasīvu novērtējumu – publicēšanu vai pieejamību, kuri paredzēti tam, lai atvieglotu kompensēšanas nosacījumu esamības pierādīšanu.

43. Likumdevējs ZPSVIKOB pieņēma 2019. gada beigās, tādējādi reaģējot uz iepriekš pasludinātu Konstitucionālās tiesas spriedumu. Šajā spriedumā minētā tiesa bija atzinusi, ka iepriekšējā Slovēnijas tiesiskajā regulējumā paredzētās kompensēšanas iespējas vai attiecīgi tās piedziņas procesuāltiesiskie nosacījumi nav pietiekami un tāpēc neatbilst Konstitūcijai.

44. *Banka Slovenije* uzskata, ka normas par tās pienākumu izmaksāt kompensāciju anulēto vai norakstīto kapitāla instrumentu turētājiem citastarp ir pretrunā LESD 123. pantā noteiktajam valdību monetārās finansēšanas aizliegumam un LESD 130. pantā noteiktajam centrālo banku finansiālās neatkarības principam. Proti, kompensācija maksātnespējīgu kredītiestāžu akcionāriem vai kreditoriem, kuri ir cietuši no atsavināšanas plašas sabiedrības interesēs vai kuru īpašumtiesības ir ierobežotas, esot objektīvs valsts pienākums. Tā nevarot uzticēt NCB maksātnespējīgu kredītiestāžu noregulējumu, kas nenovēršami saistīts ar šādu iejaukšanos, bez attiecīga finansējuma. Ar ZPSVIKOB paredzēto kompensācijas maksājumu finansēšanu tiek izraisīts tas, ka tiek izlietotas *Banka Slovenije* vispārējās rezerves, tādējādi apdraudot Savienības tiesību aktos paredzēto uzdevumu izpildi ECBS ietvaros.

45. Slovēnijas valdība uzskata, ka LESD 123. pants netiek pārkāpts, jo kompensācijas vispirms tiktu izmaksātas no *Banka Slovenije* gūtās peļņas, kuras daļa jebkurā gadījumā parasti tiek ieskaitīta valsts budžetā. Turklāt noteiktais vispārējo rezervju minimums, ko nedrīkst neievērot pat kompensēšanas pienākuma izpildes gadījumā, esot uzskatāms par pietiekamu aizsargmehānismu pret *Banka Slovenije* finansiālās neatkarības apdraudējumu. Ja tas netiktu ievērots, Slovēnijas valsts varot sniegt atbalstu pagaidu īstermiņa aizdevuma formā.

46. Attiecībā uz konkrētu dokumentu, kuri sagatavoti saistībā ar noregulējuma pasākumiem vai ir bijuši to pamatā, publicēšanu vai pieejamību *Banka Slovenije* uzskata, ka tādējādi tiek pārkāpta dienesta slepenība Direktīvu 2006/48 un 2013/36 izpratnē. Turklāt, lai attiecīgie akcionāri un kreditori varētu iedarbīgi vērsties tiesā, zināšanas par šo dokumentu saturu neesot nepieciešamas. Tomēr Slovēnijas valdība uzskata, ka attiecīgās šo direktīvu normas pamatlietā nav piemērojamas nedz laika, nedz materiālajā ziņā.

IV. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu un tiesvedība Tiesā

47. Šādos apstākļos *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un, pamatojoties uz LESD 267. pantu, uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai LESD 123. pants un ECBS un ECB statūtu 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie liedz uzlikt NCB, kas ir ECBS locekle, pienākumu no saviem resursiem atlīdzināt zaudējumus anulēto finanšu instrumentu bijušajiem turētājiem sakarā ar anulēšanu, kuru tā nolēma, īstenojot savu likumā paredzēto kompetenci pieņemt ārkārtas pasākumus plašas sabiedrības interesēs, lai neapdraudētu finanšu sistēmas stabilitāti, ja turpmākajās tiesvedībās tiktu konstatēts, ka, veicot minēto finanšu instrumentu anulēšanu, netika ievērots princips, saskaņā ar kuru ārkārtas pasākuma dēļ neviens finanšu instrumenta turētājs nedrīkst nonākt sliktākā stāvoklī par to, kādā tas atrastos, ja ārkārtas pasākums netiktu pieņemts, tādos apstākļos, kad NCB ir atbildīga: 1) par zaudējumiem, kurus bija iespējams paredzēt, ņemot vērā visus Centrālās bankas lēmuma pieņemšanas laikā esošos faktus un apstākļus, kurus tā

zināja vai kurus tai vajadzēja zināt, un 2) par zaudējumiem, kurus izraisīja to personu rīcība, kuras Centrālās bankas vārdā darbojās, īstenojot minētās Centrālās bankas kompetences, un kuras, ņemot vērā faktus un apstākļus, kurus tās zināja vai kurus tām vajadzēja zināt atbilstoši tām piešķirtajām pilnvarām, nav rīkojušās ar krietna un rūpīga saimnieka rūpību?

- 2) Vai LESD 123. pants un ECBS un ECB statūtu 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie liedz uzlikt NCB, kas ir ECBS locekle, pienākumu no saviem resursiem izmaksāt īpašas naudas kompensācijas anulēto finanšu instrumentu bijušo turētāju daļai (atbilstoši mantiskā stāvokļa kritērijam) sakarā ar instrumentu anulēšanu, kuru minētā banka nolēma, īstenojot savu likumā paredzēto kompetenci pieņemt ārkārtas pasākumus plašas sabiedrības interesēs, lai novērstu draudus finanšu sistēmas stabilitātei, tādus apstākļos, kad, lai persona būtu tiesīga saņemt kompensāciju, pietiek ar to, ka finanšu instruments ir anulēts, un nav nozīmes tam, vai tika vai netika pārkāpts princips, saskaņā ar kuru ārkārtas pasākuma dēļ neviens finanšu instrumenta turētājs nedrīkst nonākt sliktākā stāvoklī par to, kādā tas atrastos, ja ārkārtas pasākums netiktu pieņemts?
- 3) Vai LESD 130. pants un ECBS un ECB statūtu 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie liedz uzlikt NCB pienākumu izmaksāt atlīdzību par zaudējumiem, kas radās tās likumisko kompetenču īstenošanas rezultātā, tādā apmērā, kas var apdraudēt šīs bankas spēju efektīvi pildīt tās uzdevumus? Šajā sakarā, lai secinātu, ka valsts Centrālās bankas finansiālās neatkarības princips ir pārkāpts, vai ir būtiski juridiskie nosacījumi, saskaņā ar kuriem ir uzlikta šī atbildība?
- 4) Vai Direktīvas 2013/36 53.–62. pants vai Direktīvas 2006/48 44.–52. pants, kuri aizsargā banku prudenciālas uzraudzības kontekstā saņemtas vai ģenerētas konfidenciālas informācijas konfidencialitāti, ir jāinterpretē tādējādi, ka minētās divas direktīvas aizsargā arī tādas informācijas konfidencialitāti, kas ir saņemta vai ģenerēta, īstenojot pasākumus, kuru mērķis bija glābt bankas, lai garantētu finanšu sistēmas stabilitāti, tādus apstākļos, kad riskus banku maksāspējai un likviditātei nevarēja novērst ar parastajiem prudenciālas uzraudzības pasākumiem un šie pasākumi tomēr tika uzskatīti par reorganizācijas pasākumiem Direktīvas 2001/24 izpratnē?
- 5) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša, vai Direktīvas 2013/36 53.–62. pants vai Direktīvas 2006/48 44.–52. pants par prudenciālas uzraudzības kontekstā saņemtas vai ģenerētas konfidenciālas informācijas aizsardzību ir jāinterpretē tādējādi, ka vēlākā Direktīva 2013/36 ir svarīga minētās informācijas aizsardzībā pat tad, ja konfidenciāla informācija ir iegūta vai ģenerēta Direktīvas 2006/48 piemērošanas laikā, ja tā ir jāatklāj, piemērojot Direktīvu 2013/36?
- 6) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša, vai Direktīvas 2013/36 53. panta 1. punkta pirmā daļa (un Direktīvas 2006/48 44. panta 1. punkta pirmā daļa – atkarībā no atbildes uz iepriekšējo jautājumu) ir jāinterpretē tādējādi, ka par konfidenciālu informāciju, attiecībā uz kuru ir jāievēro pienākums glabāt dienesta noslēpumu, vairs nav uzskatāma tāda informācija, ko NCB glabā kā uzraudzības iestāde un kas ir kļuvusi publiska noteiktā brīdī pēc tās ģenerēšanas, vai informācija, kas varētu veidot dienesta noslēpumu, bet ir piecus gadus veca vai vecāka un tāpēc principā tiek uzskatīta par vēsturisku informāciju, kas tādējādi ir zaudējusi savu konfidencialitāti? Vēsturiskas informācijas gadījumā, kuras vecums ir pieci gadi vai vairāk, vai konfidencialitātes statusa saglabāšana ir atkarīga no tā, vai konfidencialitāti varētu pamatot citi iemesli, nevis uzraugāmo banku vai citu uzņēmumu komerciālā situācija?

- 7) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša, vai Direktīvas 2013/36 53. panta 1. punkta trešā daļa (un Direktīvas 2006/48 44. panta 1. punkta trešā daļa – atkarībā no atbildes uz piekto jautājumu) ir jāinterpretē tādējādi, ka tā atļauj automātiski atklāt konfidenciālus dokumentus, kas neattiecas uz trešām personām, kuras tika iesaistītas mēģinājumos kredītiestādi glābt, un kas ir juridiski nozīmīgi tiesas lēmumam civillietu tiesvedībā par zaudējumu atlīdzību pret iestādi, kas veic prudenciālu uzraudzību, vēl pirms tiesvedības uzsākšanas un visiem potenciālajiem prasītājiem tiesā un to pilnvarotām personām, neuzsākot īpašu lēmumu pieņemšanas procedūru par katra dokumenta izpaušanas likumību katram atsevišķajam subjektam, kam ir uz to tiesības, un nevērtējot intereses katrā konkrētā gadījumā, pat attiecībā uz informāciju, kas attiecas uz kredītiestādēm, kuras nav bankrotā vai piespiedu likvidācijā, bet pat saņēma valsts atbalstu procedūrā, kurā tika anulēti akcionāru un kredītiestāžu padoto kreditoru finanšu instrumenti?
- 8) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša, vai Direktīvas 2013/36 53. panta 1. punkta otrā daļa (un Direktīvas 2006/48 44. panta 1. punkta otrā daļa – atkarībā no atbildes uz piekto jautājumu) ir jāinterpretē tādējādi, ka tā atļauj publicēt tīmekļvietnē visiem pieejamā veidā konfidenciālus dokumentus vai konfidenciālo dokumentu kopsavilkumus, kas neattiecas uz trešām personām, kuras tika iesaistītas mēģinājumos kredītiestādi glābt, un kas ir juridiski nozīmīgi tiesas lēmumam civillietu tiesvedībā par zaudējumu atlīdzību pret iestādi, kas veic prudenciālu uzraudzību, attiecībā uz informāciju, kas attiecas uz kredītiestādēm, kuras nav bankrotā vai piespiedu likvidācijā, bet pat saņēma valsts atbalstu procedūrā, kurā tika anulēti akcionāru un kredītiestāžu padoto kreditoru finanšu instrumenti, ja tajā pašā laikā ir uzdots attiecīgajā publikācijā tīmekļvietnē aizsegt visu konfidenciālo informāciju?”

48. Tiesvedībā Tiesā rakstveida apsvērumus par šiem jautājumiem iesniedza *Banka Slovenije*, Slovēnijas valdība, ECB un Eiropas Komisija. Tie paši lietas dalībnieki bija pārstāvēti arī 2022. gada 18. janvāra tiesas sēdē.

V. Juridiskais vērtējums

49. Uz dodama pirmo un otro prejudiciālo jautājumu, *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa) vispirms vēlas noskaidrot, vai *ZPSVIKOB* un *ZBan-1* paredzētais kompensēšanas režīms ir pretrunā LESD 123. pantā noteiktajam valdību monetārās finansēšanas aizliegumam. Trešais prejudiciālais jautājums attiecas uz šā režīma pieļaujamību, ņemot vērā centrālo banku neatkarības principu, kas izriet no LESD 130. panta un ECBS un ECB statūtu 7. panta. Visbeidzot ceturta līdz astotā prejudiciālā jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai *ZPSVIKOB* noteiktais pienākums publicēt vai darīt pieejamus konkrētus dokumentus ir saderīgs ar Direktīvām 2006/48 un 2013/36.

50. Pirmais līdz trešais prejudiciālais jautājums ir saturiski saistīti. Tas tādēļ, ka valdību monetārās finansēšanas aizliegums ir cieši saistīts ar centrālo banku neatkarības principu un daudzējādā ziņā to papildina.

51. Ņemot vērā iepriekš minēto, šo secinājumu pirmajā daļā kopīgi tiks aplūkots pirmais līdz trešais jautājums (A sadaļa), vispirms pievēršoties neatkarības principam un pēc tam valdību monetārās finansēšanas aizliegumam. Pēc tam otrajā daļā pievēršīšos ceturta līdz astotā jautājuma izvērtēšanai (B sadaļa).

A. Par pirmo līdz trešo prejudiciālo jautājumu

1. LESD 130. pantā noteiktā ECBS neatkarības principa pārkāpums (trešais prejudiciālais jautājums)

52. Ar trešo prejudiciālo jautājumu, kas ir jāizskata vispirms, *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa) būtībā vēlas noskaidrot, vai *ZPSVIKOB* 40. pantā paredzētais kompensācijas maksājumu finansēšanas mehānisms var ietekmēt centrālo banku neatkarību.

53. Konkrētāk, *ZPSVIKOB* 40. pantā ir paredzēts, ka, pirmkārt, visu peļņu, kas gūta no 2019. gada 1. janvāra līdz tiesas nolēmumam par kompensācijas maksājumiem, izmanto īpašo rezervju veidošanai. Tādējādi šajā laikposmā, no vienas puses, Slovēnijas valsts atsakās no savas peļņas daļas, kas paredzēta *ZBS-1* 50. panta 1. punktā (proti, līdz 25 %), un, no otras puses, pārējā peļņa līdz šim datumam netiek izmantota vispārējo rezervju veidošanai. Otrkārt, ja nepietiek ar īpašajām rezervēm, kas izveidotas pirms tiesas nolēmuma, kompensācijas maksājumu finansēšanai, tomēr nepārsniedzot 50 %, izmanto arī vispārējās rezerves, kas izveidotas iepriekš – līdz 2019. gada 1. janvārim. Treškārt, iespējamo iztrūkumu finansē ar Slovēnijas valsts pagaidu īstermiņa aizdevumu. Savukārt atmaksu veic no peļņas, ko *Banka Slovenije* gūs turpmāk un ko līdz aizdevuma atmaksai nevar izmantot vispārējo rezervju veidošanai¹⁸.

54. Neatkarības princips, kas nostiprināts LESD 130. pantā un atkārtots ECBS un ECB statūtu 7. pantā, aizliedz ECB un NCB un to lēmējinstītūciju locekļiem pieprasīt vai pieņemt norādījumus, tostarp no dalībvalstu valdībām, un nepārprotami neļauj šīm valdībām censties ietekmēt NCB lēmējinstītūciju locekļus to uzdevumu veikšanā.

55. Tiesa ir uzsvērusi, ka LESD 130. pantā noteikto ECB aizsardzību pret ārēju ietekmi tās monetārās politikas īstenošanā citastarp nodrošina tas, ka ECB ir savi līdzekļi un savs budžets¹⁹. Tiktāl no šīs normas tapšanas vēstures izriet arī tas, ka neatkarībai ir ne tikai funkcionāla, institucionāla un personiska, bet arī finansiāla dimensija²⁰.

56. Ir spēkā šāda nepārprotama cēloņsakarība: ja centrālā banka ir atkarīga no valdības finanšu līdzekļu piešķiršanas, nenovēršami rodas risks, ka šis atbalsts tieši vai netieši tiks papildināts ar zināmiem nosacījumiem attiecībā uz šīs centrālās bankas monetāro politiku, tādējādi ietekmējot tās neatkarību²¹.

57. Līgumu autori šo risku ir ņēmuši vērā. Tāpēc LESD 282. panta 3. punktā tika noteikts, ka ECB ir savs budžets. Tas netiek finansēts no Savienības līdzekļiem. Gluži pretēji – ECBS un ECB statūtu 28.–33. pantā ir ietverti noteikumi par ECB pašu kapitālu, ārvalstu valūtas rezervēm un peļņu, kas nodrošina, ka ECB pati var finansēt savus uzdevumus un tādējādi nav finansiāli atkarīga nedz no Savienības iestādēm, nedz no dalībvalstu valdībām. Saskaņā ar ECBS un ECB statūtu 28.2. pantu tās akcionāri ir nevis dalībvalstis, bet gan NCB. Ar savu lēmumu ECB var palielināt dalībvalstu NCB iemaksāto pašu kapitālu (skat. statūtu 28.1. pantu). Tā nav atkarīga no citām valsts iestādēm arī attiecībā uz zaudējumu rašanos (skat. it īpaši statūtu 33.2. pantu).

¹⁸ Šajā ziņā skat. šo secinājumu 36. un nākamos punktus.

¹⁹ Skat. spriedumu, 2003. gada 10. jūlijs, Komisija/ECB (C-11/00, EU:C:2003:395, 132. punkts).

²⁰ Skat. Monetārās komitejas 1990. gada 23. jūlija Ziņojumu par Ekonomikas un monetāro savienību pēc pirmā posma pabeigšanas (Krägenau, Europäische Wirtschafts- und Währungsunion, 1. izd., 1993, 36. dok., 36. punkts), kā arī ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa [F. G. Jacobs] secinājumus lietā Komisija/ECB (C-11/00, EU:C:2002:556, 154. punkts).

²¹ Skat. Cukierman, *Central Bank Finances and Independence – How Much Capital Should a CB Have?*, Tel Aviv University, 2006, 3. lpp.

58. ECB un NCB neatkarība nav pašmērķis, bet tai ir jānodrošina, ka tās var pienācīgi un iedarbīgi veikt savus uzdevumus un tādējādi garantēt ECBS darbību²².

59. Tāpēc ECB skatījumā LESD 130. pants nozīmē, ka, ņemot vērā dalībvalstu NCB finansiālos resursus, arī tām ir jāspēj pilnīgi neatkarīgi veikt ECBS uzdevumus un pienākumus, kas tām paredzēti Savienības tiesību aktos.

a) Nepieciešamība pēc pietiekamiem NCB finansiālajiem resursiem konkrētu ar ECBS saistītu pienākumu izpildei

60. Šajā kontekstā ECB īpaši uzsver dalībvalstu NCB pienākumu piedalīties iespējamā ECB kapitāla palielināšanā atbilstoši ECBS un ECB statūtu 28.2. pantam. Iesniedzējtiesa, šķiet, arī pieņem – tas, ka *Banka Slovenije* visa turpmākā peļņa un 50 % no tās vispārējām rezervēm tiek izmantoti kompensācijas maksājumu finansēšanai, varētu izraisīt to, ka *Banka Slovenije* vairs nebūs pietiekamu līdzekļu, kas nepieciešami, lai varētu izpildīt šo pienākumu.

61. Tomēr praksē kapitāla palielināšana notiek, izmantojot *TARGET* pārskaitījumu, nevis dalībvalstu NCB faktiskos pašu līdzekļus²³. Šajā gadījumā (saīsinājums *TARGET* nozīmē *Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System* [Eiropas Automatizēto reāllaika bruto norēķinu sistēma]) runa ir par bezskaidras naudas norēķinu sistēmu, kas pastāv starp Eurosistēmas centrālajām bankām (un komercbankām). Vienkāršoti runājot, šīs sistēmas pamatā ir Eurosistēmas dalībvalstu NCB konti ECB. Ar katru pārrobežu pārskaitījumu atkarībā no tā, vai dalībvalsts komercbanka ir šā pārskaitījuma saņēmēja vai iniciatore, šīs dalībvalsts NCB konta atlikums ECB palielinās vai samazinās. Tomēr atšķirībā no komercbankām Eurosistēmas dalībvalstu NCB konti nav jāapmaksā darba dienas beigās. Tādējādi dienas beigās var rasties NCB saistības pret ECB.

62. Kapitāla palielināšanas gadījumā tas nozīmē, ka pat tad, ja *TARGET* sistēmā jau ir uzrādīts NCB debets attiecībā pret ECB, tas tikai tiek palielināts par attiecīgo pārskaitījumu kapitāla palielināšanas nolūkā. Tomēr NCB šī summa nav faktiski jāiegūst vai jāapmaksā, izmantojot savus līdzekļus, piemēram, peļņu. Līdz ar to NCB peļņas izmantošana tādiem mērķiem kā pamatlietā aplūkotie praksē neietekmē tās spēju izpildīt ECBS un ECB statūtu 28.2. pantā noteikto pienākumu palielināt ECB kapitālu²⁴. Faktiski kapitāla palielināšanai nepieciešamā summa drīzāk tiek iegūta, radot naudu.

63. Protams, šādi izveidotās *TARGET* saistības var parādīties attiecīgās NCB bilances pasīva pusē. Tomēr vienlaikus par tādu pašu summu palielināto NCB līdzdalības ECB vērtību uzskaita aktīvu pusē²⁵. Tādējādi rodas tikai bilances palielinājums. Ja attiecīgajai NCB ir *TARGET* atlikums, kapitāla palielinājums tai pat ir tikai aktīvu mijmaiņas darījums (*TARGET* atlikums pret līdzdalību ECB).

²² Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2003. gada 10. jūlijs, Komisija/ECB (C-11/00, EU:C:2003:395, 130. un 134. punkts), 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400, 40. punkts), un 2019. gada 26. februāris, Rimšēvičs un ECB/Latvija (C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139, 46. punkts).

²³ Skat., piemēram, ECB Lēmuma (2010. gada 13. decembris) par to, kā dalībvalstu, kuru valūta ir euro, nacionālās centrālās bankas apmaksā Eiropas Centrālās bankas kapitāla palielināšanu (ECB/2010/27) (OV 2011, L 11, 54. lpp.), 1. panta 3. punktu.

²⁴ Langer, no: Siekmann (red.), *EWU-Kommentar, Vorbemerkungen zu Art. 28–33 der Satzung des EZSB und der EZB*, 9. punkts.

²⁵ Langer, no: Siekmann (red.), *EWU-Kommentar, Vorbemerkungen zu Art. 28–33 der Satzung des EZSB und der EZB*, 10. punkts.

64. Arī citu ECB minēto dalībvalstu NCB finanšu saistību izpilde, proti, pienākums pēc pieprasījuma iemaksāt papildu ārvalstu valūtas rezerves atbilstoši ECBS un ECB statūtu 30.4. pantam vai atlīdzināt ECB zaudējumus atbilstoši minēto statūtu 33.2. pantam, nav atkarīga no tā, vai NCB ir pietiekami daudz pašu līdzekļu.

65. Pirmkārt, no iesniedzējtiesas nolēmuma nevar izsecināt, ka *Banka Slovenije* ārvalstu valūtas rezerves varētu tikt izmantotas kompensācijas maksājumu finansēšanai²⁶. To, ka tas tā nav, tiesas sēdē apstiprināja arī Slovēnijas valdība.

66. Otrkārt, ECBS un ECB statūtu 33.2. pantā noteiktais pienākums atlīdzināt zaudējumus pastāv ne vairāk kā tikai sadalāmo monetāro ienākumu apmērā²⁷. Visu NCB monetārie ienākumi gada beigās pirmajā posmā tiek apvienoti atbilstoši statūtu 32.1. pantam un pēc tam otrajā posmā sadalīti starp dalībvalstu NCB, izmantojot noteiktu koeficientu (atslēgu), kas atspoguļo to līdzdalību ECB (skat. statūtu 32.5. pantu). Ja ECB ir radušies zaudējumi, tos pirms tam atskaita no sadalāmajiem monetārajiem ienākumiem atbilstoši statūtu 32.5. pantam kopsakarā ar 33.2. pantu. Savukārt dalībvalstu NCB nav pienākuma atlīdzināt lielākus zaudējumus, piemēram, no pašu līdzekļiem²⁸.

b) Nepieciešamība pēc pietiekamiem finansiālajiem resursiem, lai saglabātu ECBS uzticamību un paļāvību uz to

67. Manuprāt, izšķirošais aspekts attiecībā uz dalībvalstu NCB neatkarību drīzāk ir šāds: *ZPSVIKOB* 40. pantā paredzētais finansēšanas mehānisms vairākus gadus pilnīgi aizliedz *Banka Slovenije* tiesības lemt par tās līdzekļu izlietojumu un tādējādi arī iespēju uzturēt rezerves tādā apmērā, kādu tā uzskata par lietderīgu.

68. No vienas puses, valdība vienkārši pieprasa lēmumu pieņemšanas tiesības, kuras iepriekš pilnīgi neatkarīgi īstenoja NCB.

69. Tomēr, no otras puses, pastāv pamatoti iemesli, kādēļ NCB ir nepieciešama iespēja uz savu atbildību lemt par rezervju apmēru. Proti, šis lēmums ietver NCB riska novērtējumu attiecībā uz tās monetārās politikas operācijām.

70. Vispārējās rezerves ir rezerves finanšu riskiem, kas neizbēgami saistīti ar šīm operācijām²⁹. Ja centrālā banka uzskata par nepieciešamu, piemēram, pārdot vērtspapīrus monetārās politikas apsvērumu dēļ, piemēram, lai mazinātu tirgus likviditāti, tā to darīs, pat ja tas var radīt zaudējumus. Tas pats attiecas uz ārvalstu valūtas pārdošanu, kas konkrētos apstākļos var būt nepieciešama valūtas kursa regulēšanai, bet var radīt zaudējumus, ja valūtas kurss paaugstinās. Tomēr vienlaikus šādos gadījumos NCB centīsies iepriekš izveidot lielākas rezerves, lai segtu šos zaudējumus.

²⁶ Šķiet arī neiespējami, ka *Banka Slovenije* ar *ZPSVIKOB* finansēšanas mehānisma palīdzību varētu tikt pamudināta pārdot ārvalstu valūtas rezerves citu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar monetāro politiku, un tāpēc vairs nespētu pildīt 30.4. pantā noteiktos pienākumus. Proti, saskaņā ar ECBS un ECB statūtu 31. pantu šādiem darījumiem iepriekš ir jāsaņem ECB atļauja.

²⁷ Tāpat ienākumi no apgrozībā esošas naudas un procentu ienākumi no galvenajām refinansēšanas operācijām ar komercbankām.

²⁸ Siekmann, "Die Einstandspflicht der Bundesrepublik Deutschland für die Deutsche Bundesbank und die Europäische Zentralbank", *Institute for Monetary and Financial Stability Working Paper Series*, Nr. 120 (2017), 10. lpp.; Langer, no: Siekmann (red.), *EWU-Kommentar, Art. 33 der Satzung des ESZB und der EZB*, 9. punkts.

²⁹ Par ECB skat. ECBS un ECB statūtu 33.2. pantu. Šajā ziņā skat. arī spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400, 125. punkts).

71. Tātad rezervju apmērs, kas ir pietiekams, lai varētu segt eventuālos zaudējumus monetārās politikas operāciju rezultātā, liecina, ka attiecīgā NCB ir paredzējusi un kontrolē savu pasākumu ietekmi.

72. Tomēr ZPSVIKOB 40. pants ietver aizliegumu *Banka Slovenije* – uz vairākiem gadiem – veidot jaunas rezerves, un tajā pat ir paredzēts, ka var izlietot uzkrājumus – līdz 50 % apmēram. Tādējādi pastāv risks, ka tad, ja saistībā ar monetārās politikas operācijām rastos zaudējumi, tās tīrais pašu kapitāls būs mazāks par pamatkapitālu vai pat negatīvs.

73. Šī situācija ir problemātiska vismaz triju iemeslu dēļ.

74. Pirmkārt, tā kaitē centrālās bankas paraugfunkcijai banku nozarē, kur savukārt ir jāievēro arvien stingrākas pašu kapitāla prasības.

75. Otrkārt, tā var tirgū radīt iespaidu, ka NCB nepareizi novērtē vai vairs nekontrolē savu monetārās politikas pasākumu ietekmi. Katrā ziņā *Banka Slovenije* faktiski zaudē kontroli pār jebkuru zaudējumu, kuri tai var rasties ZPSVIKOB 40. panta noteikumu rezultātā, atbilstīgu segšanu.

76. Šajā kontekstā ECB pamatoti uzsver, ka zema vai pat negatīva pašu kapitāla uzrādīšana ilgākā laikposmā kopumā var mazināt NCB un līdz ar to arī ECBS uzticamību un paļāvību uz to. Taču mūsdienu papīra valūtu sistēmās, t.i., naudas sistēmās, kurās valūta nav piesaistīta noteiktu preču, piemēram, zelta, vērtībai, ir būtiski paļauties uz centrālo banku spēju garantēt cenu stabilitāti, izmantojot kontrolētus un efektīvus monetārās politikas pasākumus.

77. Tādējādi ECB konkrēti norāda uz saikni, ko var konstatēt starp centrālās bankas vāju pašu kapitāla rādītāju un tās spēju iedarbīgi un pilnīgi neatkarīgi, t.i., ņemot vērā tikai monetārās politikas apsvērumus, īstenot cenu stabilitātes garantēšanas mērķi³⁰.

78. Proti, ja centrālā banka nonāk situācijā, kad tai ilgstoši ir ļoti zems vai negatīvs pašu kapitāls, jo likumiski ir ierobežota tās spēja veidot pietiekamas rezerves, tā varētu būt spiesta izmantot monetārās politikas operācijas, lai gūtu ieņēmumus ar mērķi novērst priekšstatu par nestabilitāti un saglabāt tirgus paļāvību. Šādi pasākumi bieži vien ir saistīti ar inflācijas pieauguma tendenci³¹. Uzskatāmi ilustrējot, inflācijas pieaugums palielinātu iedzīvotāju pieprasījumu pēc skaidras naudas, un tas palielinātu arī centrālās bankas ienākumus no tās emisijas. Tomēr tas acīmredzami būtu pretrunā galvenajam mērķim – nodrošināt cenu stabilitāti.

79. Protams, Eurosistēmas NCB ir mazāk iespēju pašām manevrēt, izmantojot monetārās politikas instrumentus, jo svarīgākos lēmumus pieņem ECB. Tomēr vēlākais tad, ja vairākas dalībvalstis ar šādu tiesību normu palīdzību apdraudētu savu NCB finansiālo stabilitāti, ECB varētu nonākt iepriekš aprakstītajā mērķu konfliktā starp cenu stabilitātes nodrošināšanu un ECBS ieņēmumu palielināšanu. Katrā ziņā varētu rasties iespāids, ka ECB manevrēšanas iespējas

³⁰ Tā kā centrālā banka parasti pati var izveidot likumīgu maksāšanas līdzekli, negatīvs pašu kapitāls nav pielīdzināms maksātspējai. Tāpēc ir strīdīgs jautājums, vai centrālajām bankām vispār ir vajadzīgs pašu kapitāls; šajā ziņā skat. Adler/Castro/Tovat/Kramer, "Does Central Bank Capital Matter for Monetary Policy?", *IMF Working Paper*, 60. izdevums (2012), 3. un 4. lpp.; Siekmann, "Die Einstandspflicht der Bundesrepublik Deutschland für die Deutsche Bundesbank und die Europäische Zentralbank", *Institute for Monetary and Financial Stability Working Paper Series*, Nr. 120 (2017), 34. lpp. Tomēr Eurosistēmas NCB šis pilnvaras ir tikai ierobežotā apmērā; par to skat. šo secinājumu 81. punktu.

³¹ Skat. Bindseil/Manzanares/Weller, "The Role of Central Bank Capital Revisited", *ECB Working Paper Series*, Nr. 392, 2004. gada septembris, 27. lpp.; Cukiermann, *Central Bank Finances and Independence – How Much Capital Should a CB Have?*, Tel Aviv University, 2006, 7. lpp.; Johnson/Zelmer, "Implications of New Accounting Standards for the Bank of Canada's Balance Sheet", *Bank of Canada Discussion Paper 2007-2*, 16. lpp.

monetārās politikas jomā nosaka vai ierobežo valstu noteikumi, piemēram, *ZPSVIKOB* 40. pants. Šajā ziņā empīriski pētījumi liecina: tas, kādā mērā plaša sabiedrība spēj paļauties uz centrālās bankas spēju nodrošināt cenu stabilitāti, ir ļoti atkarīgs no iespaida par centrālās bankas neatkarību³².

80. Pretējā gadījumā alternatīvs risinājums būtu lūgt attiecīgās dalībvalsts valdību veikt rekapitalizācijas pasākumus. Ir acīmredzams, ka šāds atbalsts varētu būt saistīts ar nosacījumiem un līdz ar to ar politiskas iejaukšanās risku monetārajā politikā³³.

81. Treškārt, Eurosistēmas NCB nepietiekams pašu kapitāls sliktākajā gadījumā var pat radīt likviditātes problēmu. Salīdzinājumā ar citām centrālajām bankām Eurosistēmas NCB ir īpatnējas ar to, ka to spēja radīt naudu ir ierobežota uz *LESD* 128. panta 1. punkta pamata, jo jebkurai euro emisijai ir nepieciešama ECB atļauja. Jāatzīst, ka *ZPSVIKOB* 40. pantā ir paredzēta tikai ieņēmumu pārpalikuma, kas paliek pēc visu izdevumu atskaitīšanas, izmantošana kompensācijas maksājumu finansēšanai. Tomēr, ja ieņēmumi ilgākā laikposmā būtu mazāki par izdevumiem un atlikušās rezerves jau būtu izlietotas, pamatojoties uz *LESD* 128. panta 1. punktu, *Banka Slovenije* nevarētu tik vienkārši iegūt naudu, piemēram, lai segtu savas darbības un administratīvās izmaksas. Savukārt, ja ECB šādā gadījumā iejauktos vai atļautu papildu naudas iegūšanu šim nolūkam, tas būtu problemātiski, raugoties no reputācijas skatpunkta.

82. Tādēļ tāda tiesību norma kā *ZPSVIKOB* 40. pants var kaitēt NCB neatkarībai un līdz ar to tās darbībai.

c) Secinājumi

83. Tādēļ *LESD* 130. pants un ECBS un ECB statūtu 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu par NCB peļņas izmantošanu, ar kuru NCB vairākus gadus ir pilnīgi aizliegts veidot vispārējās rezerves un saskaņā ar kuru šīs NCB līdzšinējās rezerves līdz konkrētam apjomam var izmantot valsts uzdevumu finansēšanai. Tas tādēļ, ka šāds tiesiskais regulējums rada risku, ka gadījumā, ja saistībā ar monetārās politikas operācijām rastos zaudējumi, ilgākā laikposmā šīs NCB tīrais pašu kapitāls samazināsies zem tās pamatkapitāla apmēra vai pat būs negatīvs.

2. Par *LESD* 123. pantā paredzēto valdību monetārās finansēšanas aizliegumu (pirmais un otrais prejudiciālais jautājums)

84. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, tagad ir jāpārbauda, vai arī *Banka Slovenije* pienākums izmaksāt kompensācijas no saviem līdzekļiem noregulēto vai valsts atveseļoto banku ieguldītājiem ir uzskatāms par valdību monetārās finansēšanas aizlieguma pārkāpumu.

85. *LESD* 123. pantā ir aizliegts pieļaut “konta pārtēriņu, kā arī ir aizliegti jebkādi citi kredīta pakalpojumi” ECB vai NCB dalībvalstu valdību, reģionālu, vietēju vai citu publisku iestāžu vai citu publisku tiesību subjektu vai publisku uzņēmumu vajadzībām. Regulas Nr. 3603/93 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktā jēdziens “cita veida kredīta pakalpojumi” ir definēts kā “valsts sektora saistību finansējums attiecībā uz trešajām personām”.

³² Bindseil/Manzanares/Weller, “The Role of Central Bank Capital Revisited”, *ECB Working Paper Series*, Nr. 392, 2004. gada septembris, 24. lpp.

³³ Šajā ziņā skat. arī Cukiermann, *Central Bank Finances and Independence – How Much Capital Should a CB Have?*, Tel Aviv University, 2006, 3. un 4. lpp.

86. Ņemot vērā šo valdību monetārās finansēšanas definīciju, pirmkārt, ir jānovērtē, vai kompensācijas, ko saskaņā ar *ZBan-1* un *ZPSVIKOB Banka Slovenije* izmaksā maksātnespējīgu kredītiestāžu akcionāriem un kreditoriem, ir “valsts sektora saistības attiecībā [pret] treš[ām] personām” (par to a) iedaļā).

87. Otrkārt, ņemot vērā, ka finansēšana notiek, izmantojot *Banka Slovenije* peļņu, kuras daļa parasti tik un tā nonāktu valsts budžetā, ir jāpārbauda, vai tas ir NCB veikts aizliegts “finansējums” Regulas Nr. 3603/93 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkta izpratnē (par to b) iedaļā).

a) Par jēdzienu “valsts sektora saistības attiecībā [pret] treš[ām] personām”

88. *ZBan-1* un *ZPSVIKOB* ir paredzēti divu veidu kompensācijas maksājumi: pirmkārt, kompensācija bankas ieguldītājiem (akcionāriem) tās kapitāla instrumentu maksātnespējas vērtības apmērā, ja pēc tam tiktu konstatēts, ka to norakstīšanas vai anulēšanas laikā *Banka Slovenije* pienācīgas rūpības pārkāpuma dēļ nav ievērots NCWO princips (pirmais jautājums)³⁴. Atgādinājumam: saskaņā ar šo principu valsts iejaukšanās, kas ir noregulējums, rezultātā neviens ieguldītājs nedrīkst nonākt sliktākā situācijā, nekā tas būtu bijis, ja būtu veikta parasta maksātnespējas procedūra. Citiem vārdiem, Slovēnijas tiesās pašlaik uzsāktajās zaudējumu atlīdzināšanas tiesvedībās prasītāji – ieguldītāji – apgalvo, ka noregulējamo banku maksātnespējas gadījumā viņi būtu saņēmuši vairāk nekā *Banka Slovenije* veiktajā noregulējuma vai atvēršanas procesā.

89. Otrkārt, ir paredzēta paušāla kompensācija ieguldītājiem ar zemākiem ienākumiem 80 % apmērā no kapitāla instrumentu nominālvērtības ar maksimālo kompensācijas summu 20 000 EUR neatkarīgi no tā, vai šo vērtību varētu iegūt maksātnespējas gadījumā (otrais jautājums)³⁵.

90. Attiecībā uz jautājumu par to, vai šīs maksājumu saistības ir “valsts sektora saistības attiecībā [pret] treš[ām] personām” Regulas Nr. 3603/93 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkta izpratnē, visi lietas dalībnieki – kaut arī ar atšķirīgiem rezultātiem – uzskatīja, ka izšķirošais faktors ir tas, vai atbildība izriet no vainojamības. Proti, ja atbildība izriet no *Banka Slovenije* vainojamības, no tās izrietošie prasījumi ir tās “personiskās” saistības, nevis “valsts sektora saistības attiecībā [pret] treš[ām] personām”.

91. Slovēnijas valdības skatījumā atbildību par NCB pienākumu pārkāpumiem saskaņā ar ECBS un ECB statūtu 35.3. pantu reglamentē tikai attiecīgās valsts tiesību akti. Turklāt šajā noteikumā un LESD 340. panta 3. punktā attiecībā uz ECB ir arī paredzēts, ka ECB ir atbildīga pret trešām personām par kaitējumu, ko tā vai tās darbinieki nodarījuši, pildot savus pienākumus.

92. Komisijas skatījumā tas attiecoties arī uz gadījumiem, kad, pildot valsts publiskos uzdevumus, iestājas no vainas izrietoša atbildība, jo saskaņā ar ECBS un ECB statūtu 14.4. pantu NCB šādus uzdevumus veic “uz savu atbildību”.

93. *Banka Slovenije* un ECB nav skaidri iebildušas pret šo apgalvojumu. Tomēr tās pauda uzskatu, ka attiecīgie maksāšanas pienākumi katrā ziņā ir nevis uz vainu balstīta atbildība, bet gan objektīva atbildība.

³⁴ Par šīs atbildības nosacījumiem skat. šo secinājumu 31., 32. un 34. punktu.

³⁵ Šajā ziņā skat. šo secinājumu 35. punktu.

94. Šķiet, ka tas nav apstrīdams attiecībā uz paušālo kompensāciju. Tomēr vienlaikus nav apstrīdams arī tas, ka saskaņā ar NCWO principu kompensēšanas pienākums *de lege lata* ir saistīts ar *Banka Slovenije* pienācīgas rūpības pārkāpumu un tādējādi ar vainas elementu. Tomēr *Banka Slovenije* un ECB būtībā apgalvo, ka pienākums izmaksāt kompensāciju atbilstoši NCWO principam tieši izriet no Hartas 17. panta 1. punktā nostiprinātajām pamattiesībām uz īpašumu un tāpēc to nedrīkst padarīt atkarīgu no vainas elementa, pat *de lege feranda*. Līdz ar to tās katrā ziņā ir “valsts sektora saistības attiecībā [pret] treš[ām] personām” Regulas Nr. 3603/93 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkta izpratnē.

1) Atbildības uz vainu balstītās būtības nenozīmīgums

95. Tomēr, kā paskaidrošu tālāk, tas, vai NCB maksājumu saistības ir radušās tās personīgo pienākumu neizpildes dēļ, nav izšķirošs faktors jautājumā par LESD 123. panta prasību pārkāpumu.

96. Drīzāk kvalificēšana par NCB “personīgajām” saistībām vai “valsts sektora saistībām” Regulas Nr. 3603/93 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkta izpratnē var būt atkarīga vienīgi no tā, vai atbildība ir saistīta ar *NCB uzdevumu ECBS ietvaros* izpildi vai ar *citū valsts uzdevumu* izpildi ECBS un ECB statūtu 14.4. panta izpratnē³⁶.

97. Pretējā gadījumā dalībvalsts varētu izvairīties no savām finanšu saistībām, plašas sabiedrības interesēs deleģējot savai NCB steidzami nepieciešamus, taču īpaši sarežģītus un dārgus uzdevumus³⁷. Tas it īpaši attiecas uz uzdevumiem, kas saistīti ar atbildības riskiem, un it īpaši gadījumos, kad atbildība jau ir iestājusies pienācīgas rūpības pārkāpuma dēļ vai pat bez vainas.

98. Ja šādi uzdevumi tiktu deleģēti jebkurai citai valsts iestādei, rezultātā valsts segtu visus nodarītos zaudējumus; tomēr deleģēšanas NCB gadījumā no tā izrietošās saistības principā paliktu neitrālas valsts kasei, jo valsts budžets un centrālās bankas budžets ir stingri nodalīti³⁸. Kā paskaidrots iepriekš, atsevišķi budžeti ir būtisks elements centrālo banku neatkarības garantēšanā³⁹. Līdz ar to maksājumus no centrālās bankas budžeta nevar pielīdzināt maksājumiem no valsts kases.

99. Tomēr šāda sloga uzlikšana savai NCB nav saderīga ar LESD 123. panta jēgu un mērķi. Tā mērķis ir novērst jebkādu ECBS finansiālu atbalstu dalībvalstīm⁴⁰. Tātad citu valsts uzdevumu deleģēšana NCB bez pienācīga finansējuma principā ir uzskatāma par attiecīgās dalībvalsts finansiālu atbalstu, jo šie uzdevumi parasti ir saistīti ar izmaksām, kas deleģēšanas rezultātā tagad ir jāsedz NCB, nevis dalībvalstij.

³⁶ Tāda ir arī ECB iedibinātā prakse; skat. *Convergence Report June 2016*, 30. lpp., *Convergence Report June 2020*, 31. lpp., kā arī Atzinumu CON/2015/22, 2.3.1. un nākamie punkti.

³⁷ Var iedomāties – protams, neiespējamu – gadījumu, kad dalībvalsts uztic savai NCB tādas infrastruktūras kā ceļi, dzelzceļi vai lidostas būvniecību un apsaimniekošanu.

³⁸ Lai gan šajā gadījumā Slovēnijas valsts uz laiku atsakās no savas *Banka Slovenije* peļņas daļas un tādējādi arī no budžeta līdzekļiem, tas ir tikai viens no finansēšanas mehānisma elementiem. Šajā ziņā tūlīt skat. šo secinājumu 122. un nākamos punktus.

³⁹ Skat. it īpaši šo secinājumu 55.–57. punktu.

⁴⁰ Spriedumi, 2012. gada 27. novembris, *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756, 132. punkts), 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400, 95. punkts), un 2018. gada 11. decembris, *Weiss* u.c. (C-493/17, EU:C:2018:1000, 103. punkts).

100. Nekas cits neizriet no ECBS un ECB statūtu 14.4. panta, saskaņā ar kuru dalībvalstu NCB veic valsts uzdevumus “uz savu atbildību”. Šajā normā nav minēts, kas ir finansiāli atbildīgs par darbību, bet ir tikai norādīts, uz ko tā ir attiecināma. Attiecīgi 14.4. pantā ir skaidri noteikts, ka uzdevumus, ko NCB veic uz savu atbildību, “nevar uzskatīt par daļu no ECBS uzdevumiem”.

2) Noregulējuma finansēšana kā cits valsts uzdevums ECBS un ECB statūtu 14.4. panta izpratnē

101. Valsts veikta banku atveseļošana un organizēts noregulējums ir nevis NCB uzdevums ECBS ietvaros, bet gan cits valsts uzdevums⁴¹. ECBS uzdevumi ir izsmeljoši noteikti LESD 127. pantā un būtībā izpaužas Savienības monetārās politikas īstenošanā⁴².

102. Noregulējuma un atveseļošanas pasākumi, ko *Banka Slovenije* veica 2013. un 2014. gadā, tobrīd vēl bija uzskatāmi par tīri valsts mēroga uzdevumiem, jo tie tika veikti pirms banku noregulējuma noteikumu saskaņošanas Savienības līmenī ar VNM regulu un BAND.

103. Taču arī pēc banku savienības izveides banku noregulējums nebūtu jāatzīst par ECBS uzdevumu. Protams, saskaņā ar LESD 127. panta 5. punktu ECBS palīdz arī sekmīgi īstenot kompetento iestāžu veiktos pasākumus finanšu sistēmas stabilitātes jomā.

104. Tomēr no tā nevar secināt, ka banku noregulējums ir ECBS uzdevums. Tas izriet jau no LESD 127. panta 5. punkta formulējuma, saskaņā ar kuru ECBS “palīdz kompetentām iestādēm” veikt šos pasākumus un pati nav atbildīga par šo pasākumu veikšanu. Šajā ziņā BAND 3. panta 3. punktā pašreizējā tiesiskajā situācijā dalībvalstīm ir atļauts noteikt savu NCB par noregulējuma iestādi⁴³. Tomēr šajā noteikumā ir precizēts, ka šādā gadījumā NCB tiek uzticētas publiskas pārvaldes pilnvaras.

105. Tātad LESD 127. panta 5. punkta un BAND 3. panta 3. punkta noteikumi liecina par to, ka šādu uzdevumu deleģēšana NCB principā nav nesaderīga ar ECBS mērķiem un uzdevumiem (skat. ECBS un ECB statūtu 14.4. panta otro teikumu). Tomēr banku noregulējuma uzdevuma deleģēšana NCB nepadara to par ECBS uzdevumu. Turklāt Savienības līmenī par banku noregulējumu ir atbildīga nevis ECB, bet gan īpaši šim nolūkam izveidota aģentūra – Vienotā noregulējuma valde (*Single Resolution Board*, saīsināti VNV)⁴⁴.

106. Tādējādi 2013. un 2014. gadā *Banka Slovenije* kā noregulējuma iestāde veica vēl citu valsts uzdevumu ECBS un ECB statūtu 14.4. panta izpratnē. Šāds uzdevums nav ECBS uzdevums, un tādēļ tas principā ir jāfinansē dalībvalstīm.

⁴¹ Organizēts noregulējums vai valsts veikta banku atveseļošana ir plašas sabiedrības interesēs, jo banku sistēmisko funkciju dēļ banku maksātnespēja var ievērojami ietekmēt gan finanšu sistēmu, gan reālo ekonomiku, un tāpēc, ja vien iespējams, no tās ir jāizvairās; skat., piemēram, BAND 1. un 2. apsvērumu, kā arī manus secinājumus lietā *Banco de Portugal* u.c. (C-504/19, EU:C:2020:943, 1. punkts).

⁴² Skat. spriedumu, 2012. gada 27. novembris, *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756, 94. punkts).

⁴³ Pašlaik 15 dalībvalstis (arī) attiecīgā NCB veic valsts noregulējuma iestādes uzdevumus; skat. <https://www.eba.europa.eu/about-us/organisation/resolution-committee/resolution-authorities>.

⁴⁴ Arī pēc banku savienības izveides banku uzraudzība nav uzskatāma par ECBS uzdevumu, lai gan vienotajā uzraudzības mehānismā ECB daļēji veic šo uzdevumu. Proti, uzraudzības uzdevumi ir stingri jānodala no monetārās politikas uzdevumiem; skat., piemēram, Padomes Regulas (ES) Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību (VUM regula) (OV 2013, L 287, 63. lpp.), 65. un 66. apsvērumu. Banku uzraudzība un banku noregulējums arī ir stingri jānodala; skat. BAND 3. panta 3. punktu.

107. Prasība par pietiekamu finansējumu ir īpaši svarīga, ņemot vērā, ka bankas atvēršana vai noregulējums neizbēgami ietver plašu iejaukšanos tās akcionāru un kreditoru īpašumtiesībās. Piemēram, arī agrākajās Slovēnijas tiesībās attiecīgo kapitāla instrumentu norakstīšana un konversija bija priekšnosacījums atvēršanas pasākumam, kurā izmanto valsts līdzekļus⁴⁵.

108. Vienlaikus tagad 2019. gada likumā, no vienas puses, ir paredzēts paušālas kompensēšanas pienākums par labu konkrētiem ieguldītājiem atbilstoši ZPSVIKOB 4.–7. pantam. No otras puses, saskaņā ar ZBan-1 un ZPSVIKOB Banka Slovenije ir atbildīga par NCWO principa pārkāpumiem, turklāt, lai iestātos šāda atbildība, pietiek ar pienācīgas rūpības pārkāpumu ZBan-1 223.a panta izpratnē. Saskaņā ar šo normu tāds rodas, ja kaitējums (tātad šajā gadījumā – NCWO principa pārkāpums) ir sekas tam, ka nav ņemti vērā fakti un apstākļi, kas bija vai varēja būt Banka Slovenije rīcībā, pieņemot lēmumu.

109. Tomēr šādi definēts pienācīgas rūpības pārkāpums var rasties samērā ātri, ja tiek konstatēts NCWO principa pārkāpums.

110. Nepieciešamo kapitāla instrumentu norakstīšanas un konversijas apjomu nosaka pirms lēmuma par bankas likvidāciju pieņemšanas, balstoties uz tās aktīvu un pasīvu novērtējumu. Šajā novērtējumā arī mēģina noteikt, kāda būtu aktīvu un pasīvu vērtība maksātnespējas gadījumā. Tomēr vairumā gadījumu šāds novērtējums ir jāveic ārkārtīgi ātri – parasti noregulējumam ir atvēlēta tikai viena nedēļas nogale – un tikai attiecībā uz bankas svarīgākajiem aktīviem un pasīviem. Tāpēc nav izslēgts, ka vērtējumā, kas veikts pēc noregulējuma, ņemot vērā visus pieejamos datus, tiks secināts, ka maksātnespējas gadījumā daži kapitāla instrumenti būtu ieguvuši lielāku vērtību. Šādā gadījumā ir piemērojams NCWO princips⁴⁶.

111. Tātad dalībvalstij noteikti ir jāreķinās ar šāda atbildības gadījuma iestāšanos. Ja tā tiktu pārnesta uz kādu citu dalībvalsts iestādi, rezultātā šie maksājumi apgrūtinātu valsts budžetu. Tikai tādēļ, ka Banka Slovenije ir izraudzīta par noregulējuma iestādi, tā ir nonākusi situācijā, kad attiecīgās kompensācijas tai ir jāmaksā no saviem līdzekļiem. Šis apstāklis ir vēl acīmredzamāks saistībā ar ZPSVIKOB 4.–7. pantā noteikto pienākumu izmaksāt paušālu kompensāciju.

3) Starpsecinājumi

112. Līdz ar to abi kompensācijas maksājumu veidi ir jāuzskata par “valsts sektora saistībām attiecībā [pret] treš[ām] personām” Regulas Nr. 3603/93 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkta izpratnē.

4) Pakārtoti: no Hartas 17. panta 1. punkta neizriet objektīvs dalībvalsts pienākums no valsts līdzekļiem izmaksāt kompensāciju atbilstoši NCWO principam

113. Tomēr, ja Tiesa secinātu, ka jautājums par to, vai pastāv “valsts sektora saistības attiecībā [pret] treš[ām] personām”, ir atkarīgs no tā, vai NCB atbildība ir balstīta uz vainojamību vai uz objektīvu pienākumu, būtu jāņem vērā šādi apsvērumi: pretēji tam, ko apgalvo ECB, Tiesa vēl nav skaidri noteikusi, ka Hartas 17. panta 1. punktā obligāti tiek prasīts ievērot NCWO principu.

⁴⁵ Šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 26. punkts).

⁴⁶ Par dažādu novērtējumu nozīmi un darbības principu sīkāk skat. manus secinājumus lietās *Aeris Invest/VNV* un *Algebris (UK)* un *Anchorage Capital Group/VNV* (C-874/19 P un C-934/19 P, EU:C:2021:563, 57.–68. punkts, kā arī 74.–78. punkts).

114. *NCWO* principa pamatā ir ideja, ka tad, ja banka (iespējams) bankrotē bez valdības iejaukšanās, vienīgā alternatīva ir tās maksātspēja. Citiem vārdiem, tās akcionāru un kreditoru kapitāla instrumentiem šajā situācijā katrā ziņā vairs nav augstākas tirgus vērtības par maksātspējas vērtību⁴⁷. Attiecīgi Tiesa ir nospriedusi, ka (iespējams) bankrotējošas bankas kapitāla instrumentu norakstīšana vai anulēšana, vienlaikus garantējot *NCWO* principa ievērošanu, nav nepamatota iejaukšanās attiecīgo ieguldītāju īpašumtiesībās⁴⁸.

115. Tomēr no tā *a contrario* nevar secināt, ka nepamatota iejaukšanās noteikti notiek, ja šis princips netiek ievērots.

116. Protams, par šādu nopietnu iejaukšanos īpašumtiesībās parasti ir jāmaksā taisnīga kompensācija⁴⁹. Atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – “ECT”) judikatūrai⁵⁰, ņemot vērā sabiedrības intereses, atsevišķos gadījumos taisnīga var būt arī kompensācija, kas ir zemāka par tirgus vērtību⁵¹. Šādi sabiedrības interešu apsvērumi dažos gadījumos varētu būt svarīgi bankas noregulējuma kontekstā. Tas tā it īpaši ir tādēļ, ka pretējā gadījumā šie slogi būtu jāuzņemas nevis bankas ieguldītājiem, bet gan sabiedrībai kopumā, lai gan tikai ieguldītāji ir guvuši labumu no bankas peļņas veiksmīgas ekonomiskās darbības laikā. Turklāt valsts iestāžu rīcībspēja varētu tikt nepamatoti ierobežota, ja tādas bankas ieguldītājiem, kuras sabrukums varētu radīt nopietnas sekas valsts ekonomikai, tām katrā ziņā obligāti būtu jāizmaksā kompensācija maksātspējas vērtības apmērā.

117. Attiecīgi Savienības tiesību aktos pašlaik, proti, atbilstoši jaunajam tiesiskajam stāvoklim pēc banku savienības izveides, gan ir paredzēts, ka noregulējamās bankas ieguldītāji var pieprasīt kompensāciju atbilstoši *NCWO* principam. Tomēr tā netiek finansēta no valsts līdzekļiem, bet gan no Vienotā noregulējuma fonda līdzekļiem, kurš pats tiek papildināts ar komercbanku iemaksām⁵².

118. Tātad Hartas 17. panta 1. punktā dalībvalstij netiek noteikts objektīvs – tas ir, vienmēr un neatkarīgi no pienākuma neizpildes pastāvošs – pienākums izmaksāt kompensāciju atbilstoši *NCWO* principam no valsts līdzekļiem. Līdz ar to ne tādēļ šī kompensācija ir “valsts sektora saistības attiecībā [pret] treš[ām] personām”.

119. Kompensācijas, kas saskaņā ar Slovēnijas tiesību aktiem ir atzīstamas par “valsts sektora saistībām attiecībā [pret] treš[ām] personām”, drīzāk ir skaidrojamas ar to, ka šīs saistības izriet tikai no cita valsts uzdevuma – proti, banku noregulējuma – deleģēšanas NCB bez atbilstoša finansējuma⁵³.

⁴⁷ Šajā ziņā sīkāk skat. manus secinājumus lietās *Aeris Invest/VNV* un *Algebris (UK)* un *Anchorage Capital Group/VNV* (C-874/19 P un C-934/19 P, EU:C:2021:563, 112.–118. punkts).

⁴⁸ Spriedumi, 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 78. un 79. punkts), un 2016. gada 20. septembris, *Ledra Advertising* u.c./Komisija un ECB (no C-8/15 P līdz C-10/15 P, EU:C:2016:701, 73. un 74. punkts).

⁴⁹ Spriedums, 2019. gada 21. maijs, Komisija/Ungārija (Lietojuma tiesības uz lauksaimniecības zemi) (C-235/17, EU:C:2019:432, 87. punkts).

⁵⁰ Tā kā Hartas 17. pants atbilst ECPAK 1. papildprotokola 1. pantam, pēdējā minētā tiesību norma saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu ir jāņem vērā kā minimālās aizsardzības standarts; skat. spriedumu, 2019. gada 21. maijs, Komisija/Ungārija (Lietojuma tiesības uz lauksaimniecības zemi) (C-235/17, EU:C:2019:432, 72. punkts).

⁵¹ Šajā ziņā skat. ECT spriedumu, 1999. gada 25. marts, *Papachelas* pret Grieķiju (CE:ECHR:1999:0325JUD003142396, 48. punkts).

⁵² Skat. VNM regulas 76. panta 1. punkta e) apakšpunktu.

⁵³ Skat. šo secinājumu 96. un nākamos punktus un secinājumus 112. punktā.

b) Par finansējuma avotu

120. Tomēr nākamajā solī rodas jautājums, vai šāda pienākuma finansēšana no NCB līdzekļiem izraisa LESD 123. pantā ietverto prasību pārkāpumu.

121. Šajā saistībā Slovēnijas valdība, šķiet, uzskata, ka tikai ar tiešu finansēšanu, radot naudu, tiek pārkāpts LESD 123. pantā noteiktais valdību monetārās finansēšanas aizliegums. Tomēr saskaņā ar *ZPSVIKOB* 40. pantu kompensācijas maksājumi tiek finansēti no *Banka Slovenije* peļņas (kas definēta kā ieņēmumu pārpalikums pēc izdevumiem)⁵⁴.

122. Centrālās bankas peļņa rodas no tās monetārās politikas operācijām. Saskaņā ar ECBS un ECB statūtu 18.1. pantu tās tiek veiktas vienīgi tam, lai sasniegtu LESD 127. pantā minētos mērķus, tātad vispirms – lai nodrošinātu cenu stabilitāti. Peļņu šajā gadījumā citastarp var gūt no skaidrās naudas emisijas un procentu ienākumiem no refinansēšanas darījumiem⁵⁵, kā arī no ienākumiem no vērtspapīru vai valūtas maiņas darījumiem. Nedz LESD 123. pantā, nedz Regulā Nr. 3603/93 nav skaidri noteikts, vai šo līdzekļu izmantošana budžeta vajadzībām ir uzskatāma par valdību finansēšanu, kas ir aizliegta.

123. Tomēr šajā saistībā Komisija ir uzsvērusi arī to, ka daļa *Banka Slovenije* peļņas, ko tā izmanto īpašo rezervju veidošanai, parasti tiktu iemaksāta valsts budžetā. Tas izvirza pamatotu jautājumu, vai kompensācijas mehānisma pieļaujamība var būt atkarīga no tā, vai attiecīgā NCB peļņas daļa tiek izmantota attiecīgo kompensāciju izmaksai uzreiz vai tikai pēc tam, kad tā ir ieskaitīta valsts budžetā.

124. NCB peļņas daļas izmantošana vispārējo valdības izdevumu finansēšanai ir ierasta prakse gandrīz visās Savienības dalībvalstīs⁵⁶. Tas ir pielīdzināms pārpalikumu no soda naudām vai naudas sodiem izmantošanai budžeta mērķiem. Principā tas netiek uzskatīts par valdību monetārās finansēšanas aizlieguma pārkāpumu, jo peļņa ir tikai NCB monetārās politikas pasākumu “blakusprodukts”, nevis uz ieņēmumu gūšanu vērstas valsts saimnieciskās darbības rezultāts⁵⁷.

125. Tomēr valsts nedrīkst izmantot šo peļņu neatbilstoši paredzētajam mērķim. Pretējā gadījumā varētu tikt apiets valdību monetārās finansēšanas aizliegums⁵⁸.

126. Ja monetārās politikas mērķi tiek atstāti otrajā plānā, lai īstenotu finansēšanas mērķus, var uzskatīt, ka nenotiek izmantošana paredzētajām vajadzībām. Tomēr tieši to izraisa *ZPSVIKOB* 40. panta noteikums.

127. Tas tādēļ, ka saskaņā ar to ne tikai peļņas daļa, kas parasti tiek ieskaitīta valsts budžetā, bet citastarp arī daļa, kas paredzēta vispārējo rezervju veidošanai, tiek izmantota finansēšanas mērķiem – tātad mērķiem, kas nav saistīti ar monetāro politiku. Proti, kā jau norādīts, līdz ar pietiekamu rezervju izveidošanu tiek palīdzēts saglabāt monetārās politikas rīcībspēju un tātad

⁵⁴ Šajā ziņā atsevišķi skat. šo secinājumu 53. punktu.

⁵⁵ Tie ir tā dēvētie monetārie ienākumi; skat. ECBS un ECB statūtu 32.2. pantu.

⁵⁶ ECB gadījumā ECBS un ECB statūtu 33.1. panta b) punktā ir noteikts, ka tiro peļņu, kas paliek pēc rezervju izveides, izmaksā NCB proporcionāli tās kapitāla daļai.

⁵⁷ Siekmann, “Die Verwendung des Gewinns der EZB und der Bundesbank”, *Institute for Monetary and Financial Stability, Working Paper*, Nr. 3 (2006), 13. un 14. lpp.

⁵⁸ Par apiešanas aizliegumu skat. Regulas Nr. 3603/93 7. apsvērumu un spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400, 101. punkts).

arī centrālās bankas darbību⁵⁹. Tas it īpaši attiecas uz tādu situāciju kā šajā lietā aplūkotā, kurā jau izveidotās rezerves var izmantot finansēšanas vajadzībām līdz 50 % apmērā un tādējādi vairs nevar izmantot zaudējumu segšanai⁶⁰.

128. Vispārīgi runājot, monetārās politikas operācijas nedrīkst būt paredzētas ieņēmumu palielināšanai, bet tām ir jāveicina LESD 127. pantā minēto mērķu sasniegšana. Taču šajā lietā ZPSVIKOB 40. panta norma varētu radīt stimulu vai – galējā gadījumā – pat politisku spiedienu rīkoties nolūkā gūt peļņu, izmantojot monetārās politikas instrumentus, un ļaut monetārās politikas apsvērumiem atkāpties otrajā plānā. Tas tādēļ, ka jau minēto iemeslu dēļ NCB ir ieinteresēta pēc iespējas ātrāk atjaunot savu rīcības brīvību attiecībā uz savas peļņas izmantošanu rezervju veidošanai⁶¹.

129. Tādēļ valdību monetārās finansēšanas aizliegums aizsargā arī ECBS neatkarību⁶². Proti, šā aizlieguma mērķis ir ne tikai nodrošināt zināmu budžeta disciplīnu dalībvalstīs⁶³. Drīzāk mērķis ir, no vienas puses, novērst to, ka dalībvalstu valdības, pieņemot fiskālās politikas lēmumus, palielinātu monetāro bāzi un tādējādi noteiktos apstākļos ietekmē ECBS monetāro politiku⁶⁴. No otras puses, liedzot dalībvalstu valdībām plašu piekļuvi NCB līdzekļiem, valdībai ir liegts šādā veidā graut savas centrālās bankas finansiālo neatkarību.

130. Līdz ar to, pateicoties tādai normai kā ZPSVIKOB 40. pants, NCB peļņa netiek izmantota paredzētajam mērķim⁶⁵. Tā ir LESD 123. pantā noteiktā aizlieguma apiešana.

c) Secinājumi

131. Tātad LESD 123. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru NCB kā noregulējuma iestādei ir jāizmaksā kompensācija kredītiestādes ieguldītājiem, kuru kapitāla instrumenti ir norakstīti vai anulēti NCB veikta atveseļošanas vai noregulējuma pasākuma rezultātā, ja šī kompensācija tiek finansēta šādi: vispirms tiek izmantota visa šīs NCB peļņa, ko tā guvusi kopš konkrēta datuma, kā arī daļa no jau esošajām rezervēm, un, ja tās nav pietiekamas, attiecīgā dalībvalsts piešķir aizdevumu, kura atmaksai līdz atmaksājāmās summas sasniegšanai tiek izmantota arī visa turpmākā NCB peļņa.

Tas attiecas gan uz gadījumiem, kad saskaņā ar valsts tiesību aktiem kompensēšanas pienākums rodas, ja ir pārkāpts princips “*no creditor worse off*”, ko var attiecināt uz NCB pienācīgas rūpības pārkāpumu, gan uz gadījumiem, kad šis pienākums objektīvi pastāv attiecībā uz konkrētu ieguldītāju grupu bez nepieciešamības pierādīt iepriekš minētā principa pārkāpumu vai NCB pienācīgas rūpības pārkāpumu.

⁵⁹ Šajā ziņā atsevišķi skat. šo secinājumu 77. un nākamos punktus.

⁶⁰ Šajā ziņā skat. šo secinājumu 70. un nākamos punktus.

⁶¹ Šajā ziņā skat. it īpaši šo secinājumu 78. un 79. punktu.

⁶² Šajā ziņā skat. ievadā šo secinājumu 50. punktu.

⁶³ Par šo aspektu skat. spriedumus, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400, 100. punkts), un 2018. gada 11. decembris, *Weiss* u.c. (C-493/17, EU:C:2018:1000, 107. punkts).

⁶⁴ Tas tā ir, lai gan ECBS monetārās politikas galvenais mērķis – pretēji plaši izplatītajam priekšstatam – nav monetārās bāzes vai naudas piedāvājuma kontrole, bet gan cenu stabilitāte; skat., piemēram, Deutsche Bundesbank, “Die Rolle von Banken, Nichtbanken und Zentralbank im Geldschöpfungsprozess”, *Monatsbericht*, 2017. gada aprīlis, 28. lpp.

⁶⁵ Savos gada konverģences ziņojumos ECB, ņemot vērā valdību monetārās finansēšanas aizliegumu, parasti uzskata par kritiski svarīgu, ja fiksētas summas vai vēl nerealizēta peļņa jau iepriekš tiek ieplānota noteiktiem budžeta mērķiem; skat. *Convergence Report June 2016*, 31. lpp., kā arī *Convergence Report June 2020*, 33. lpp.

B. Par ceturto līdz astoto prejudiciālo jautājumu

132. Uz dodama ceturto līdz astoto prejudiciālo jautājumu, *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa) visbeidzot vēlas noskaidrot, vai konkrēti Direktīvas 2006/48 44. panta 1. punkts vai to aizstājošais, pēc būtības identiskais Direktīvas 2013/36 53. panta 1. punkts ir pretrunā ZPSVIKOB 10.–22. panta normām.

133. Minētajās ZPSVIKOB normās ir paredzēts, ka *Banka Slovenije* savā internetvietnē pilnā apmērā vai daļēji publicē konkrētu informāciju un dokumentus, kas bija pamatā tās lēmumam norakstīt vai anulēt kapitāla instrumentus atbilstoši 2013. un 2014. gadā veiktajiem noregulējuma un atvaseļošanas pasākumiem, vai arī jānodrošina to pieejamība virtuālajā datu telpā potenciālajiem prasītājiem zaudējumu atlīdzināšanas tiesvedībā. Konkrētāk, runa ir par stresa testu rezultātiem un ziņojumiem par *Asset Quality Reviews (AQR)*, kas veikti pirms kredītiestāžu noregulējuma vai atvaseļošanas, kā arī šo kredītiestāžu aktīvu un pasīvu novērtējumiem, uz kuriem balstoties *Banka Slovenije* lēma par anulējamo vai norakstāmo kapitāla instrumentu konkrēto apjomu.

134. Iesniedzējtiesas skatījumā informācija par attiecīgo banku ir publicēta internetvietnē kopsavilkuma veidā, aizklājot visus personas datus, konfidenciālu informāciju un komercnoslēpumus, bet norādot kredītiestādi, un tā ir pieejama ikvienam. Piekļuve virtuālajai datu telpai tiek piešķirta visiem potenciālajiem prasītājiem zaudējumu atlīdzināšanas tiesvedībā un viņu advokātiem, tātad konkrēti norakstīto vai anulēto kapitāla instrumentu (bijušajiem) turētājiem. Šajā gadījumā personas dati tiek aizklāti, un attiecīgi tiek apzīmēta konfidenciāla informācija un komercnoslēpumi.

1. Par Direktīvu 2006/48 un 2013/36 materiāltiesisko piemērojamību

135. Direktīvā 2006/48, kas tiek dēvēta arī par “*CRD III*” (angliski *Capital Requirements Directive*), bija ietverti saskaņoti noteikumi par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un uzraudzību. No 2014. gada 1. janvāra tā tika aizstāta ar Direktīvu 2013/36 jeb “*CRD IV*”.

136. Direktīvas 2006/48 44. pants vai attiecīgi Direktīvas 2013/36 53. pants ir piemērojams to iestāžu darbībai, kurām saskaņā ar valsts tiesībām ir uzticētas banku uzraudzības funkcijas⁶⁶, un tajās ir noteikts, ka ir jāievēro konfidencialitāte attiecībā uz konkrētu informāciju, ko šīs iestādes iegūst, veicot uzraudzības darbību.

a) Nav tiešas piemērojamības reorganizācijas un likvidācijas pasākumiem Direktīvas 2001/24 izpratnē

137. Kā minēts iesniedzējtiesas lēmumā, *Banka Slovenije* veica banku uzraudzības uzdevumu jau Direktīvas 2006/48 piemērošanas laikā. Tomēr 2013. un 2014. gadā noteiktie ārkārtas pasākumi, kuros tika izmantota šajā lietā aplūkotā informācija un dokumenti, nav uzraudzības pasākumi. Iesniedzējtiesa un visi lietas dalībnieki uzskata, ka attiecīgie pasākumi drīzāk ir uzskatāmi par reorganizācijas vai likvidācijas pasākumiem Direktīvas 2001/24 izpratnē, kurus *Banka Slovenije* ir ieviesusi, (paralēli) veicot savu noregulējuma iestādes funkciju Direktīvas 2001/24 2. panta izpratnē. Attiecīgi iepriekš minētās ieinteresētās personas arī piekrīt, ka Direktīvas 2006/48 un 2013/36 noteikumi nav tieši piemērojami šai *Banka Slovenije* darbībai.

⁶⁶ Skat. Direktīvas 2006/48 4. panta 4. punktu vai Direktīvas 2013/36 3. panta 1. punkta 36) apakšpunktu.

138. Tomēr gan *Banka Slovenije*, gan Komisija uzsver, ka vismaz daļai informācijas, kuras publicēšana vai pieejamība ir paredzēta ZPSVIKOB 10.–22. pantā, ir faktiskā saikne ar banku uzraudzību.

139. Šajā ziņā no Direktīvas 2006/48 48. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunkta kopsakarā ar šīs pašas normas otro daļu vai attiecīgi Direktīvas 2013/36 59. panta 1. punkta otro daļu izriet, ka informācija, kas ir aizsargāta prudenciālās uzraudzības kontekstā, šo aizsardzību nezaudē, ja tā tiek izpausta vai izmantota noregulējuma kontekstā. Tas tādēļ, ka pirmajos minētajos noteikumos ir paredzēts, ka ir atļauts izpaust informāciju noregulējuma iestādēm, nodrošinot, ka arī šādā gadījumā šai informācijai tiek piemērota aizsardzība, kas ir vismaz līdzvērtīga Direktīvas 2006/48 44. pantā vai attiecīgi Direktīvas 2013/36 63. pantā noteiktajai aizsardzībai.

140. Šajā lietā ir jānošķir aktīvu un pasīvu novērtējums, lai noteiktu norakstāmo un anulējamo kapitāla instrumentu vajadzīgo apjomu, no vienas puses, kā arī stresa testi un AQR, no otras puses.

141. Novērtējums ir būtisks un raksturīgs procesuāls solis, nosakot valsts veiktu atveseļošanas vai noregulējuma pasākumu⁶⁷. Kā jau tika konstatēts, Direktīvas 2006/48 un 2013/36 materiāltiesiskā ziņā šiem pasākumiem nav piemērojamas⁶⁸.

142. Turpretim tik tiešām ir tā, ka regulārie stresa testi un AQR ir uzraudzības instrumenti⁶⁹. Kopumā šajā gadījumā runa ir par tā dēvēto *Comprehensive Assessment*, kura rezultāts parasti rada pārredzamību par bankas uzticamību un tādējādi stiprina paļāvību uz finanšu sektoru. Tādēļ Direktīvas 2013/36 53. panta 1. punktā noteiktais pienākums glabāt dienesta noslēpumu neliedz (tieši) publicēt stresa testus atbilstoši minētā panta 3. punktam.

143. No Komisijas lēmuma par valsts atbalstu attiecībā uz 2013. un 2014. gada ārkārtas pasākumiem var arī secināt, ka Slovēnija šajā lietā aplūkotos stresa testus, kā arī AQR veica pēc Komisijas pieprasījuma, īpaši gatavojoties atveseļošanas pasākumiem (kas būtībā ietvēra publiskā sektora veiktu rekapitalizāciju) un to apstiprināšanai saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem⁷⁰. Tādēļ katrā ziņā nešķiet, ka pastāvētu situācija, kurā prudenciālas uzraudzības kontekstā apkopota informācija Direktīvas 2006/48 48. panta 1. punkta a) apakšpunkta vai Direktīvas 2013/36 59. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē ir tikusi atklāta noregulējuma iestādei.

b) Direktīvu 2006/48 un 2013/36 piemērojamība, pamatojoties uz atsauci?

144. Tomēr Direktīvas 2001/24 par banku atveseļošanas un likvidācijas pasākumu savstarpēju atzīšanu 33. pants ietver norādi par dienesta noslēpumu “saskaņā ar Direktīvas [2000/12] 30. pantā izklāstītajiem nosacījumiem”, kas saskaņā ar Direktīvu 2000/12 aizstājošās Direktīvas 2006/48 158. panta 2. punktā ietvertajiem pārejas noteikumiem ir jālasa kā atsaucē uz tās 44. un nākamajiem pantiem. Savukārt, tā kā Direktīva 2006/48 tika atcelta ar Direktīvu 2013/36, pēc tās stāšanās spēkā šī atsaucē ir jāsaprot kā atsaucē uz Direktīvas 2013/36 53. un nākamajiem pantiem (skat. Direktīvas 2013/36 163. pantu).

⁶⁷ Par pašreizējo tiesisko stāvokli skat. VNM regulas 20. pantu un BAND 36. pantu. Par šā novērtējuma lomu noregulējumā skat. šo secinājumu 110. punktu un 46. zemsvītras piezīmē minētās atsaucē.

⁶⁸ Skat. šo secinājumu 135. un 137. punktu.

⁶⁹ Skat., piemēram, Direktīvas 2013/36 100. pantu.

⁷⁰ Skat. Komisijas Lēmuma (2013. gada 18. decembris) par valsts atbalstu SA.33229 (2012/C) (ex 2011/N) – *NLB pārstrukturēšana – Slovēnija*, ko Slovēnija plāno īstenot *Nova Ljubljanska banka d.d.* labā (OV 2014, L 246, 28. lpp.), 9. apsvērumu. Šajā ziņā skat. arī ECT spriedumu, 2021. gada 14. septembris, *Pintar* u.c. pret Slovēniju (CE:ECHR:2021:0914JUD004996914, 7. un 9. punkts).

145. No tā *Banka Slovenije* izsecina, ka Direktīvas 2013/36 53. pants citastarp ir piemērojams arī reorganizācijas un likvidācijas pasākumiem Direktīvas 2001/24 izpratnē.

146. Tomēr Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 2001/24 mērķis nebija saskaņot dalībvalstu tiesību aktus kredītiestāžu reorganizācijas un likvidācijas jomā⁷¹. Šai direktīvai drīzāk būtu jāreglamentē tikai šādu pasākumu savstarpēja atzīšana dalībvalstīs⁷². Tādēļ šīs direktīvas 33. pants, kā liecina jau tā formulējums, attiecas tikai uz informāciju, ar kuru informācijas vai konsultāciju procedūrās apmainās dažādu dalībvalstu iestādes, kas ir paredzētas tieši šo pasākumu savstarpējai atzīšanai. Tomēr, kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, pamatlietā aplūkotojām informācijai nav nekādas saistības ar šādu pārrobežu tiesvedību.

147. Atšķirībā no banku uzraudzības, par kuru vienoti tiesību akti tika ieviesti jau kopš 2000. gada⁷³, banku noregulējums tika saskaņots tikai ar BAND 2014. gadā vai attiecīgi pēc tam ar VNM regulu – un tātad pēc šajā lietā aplūkoto pasākumu pieņemšanas.

148. Līdz ar to Direktīvas 2001/24 33. pantā ietverto atsauci nevar saprast kā rīkojumu ievērot konfidencialitāti attiecībā uz visu informāciju, kas saistīta ar atvēršanas vai noregulējuma pasākumu, kurš iepriekš tika reglamentēts tikai valsts tiesību aktos. Tas tādēļ, ka Direktīvas 2001/24 piemērošanas laikā šo pasākumu nosacījumu saskaņošana nebija paredzēta.

c) Direktīvas 2006/48 piemērojamība, ja uzraudzības un noregulējuma darbību veic viena un tā pati iestāde

149. Visbeidzot šajā kontekstā ir jānoraida arī Komisijas argumenti par labu Direktīvas 2006/48 piemērošanai. Tiesvedībā Tiesā tā pauda uzskatu, ka tikai no tā, ka Slovēnija atbilstoši Direktīvai 2006/48 banku noregulējuma uzdevumu – uz kuru šī direktīva neattiecas – ir deleģējusi tai pašai iestādei, kas veica banku uzraudzību – kuru reglamentē Direktīva 2006/48 –, izriet, ka šī direktīva ir piemērojama arī banku noregulējuma darbībai.

150. Taču Direktīvā 2006/48 nekas tāds nav paredzēts. Jāatzīst, ka – atšķirībā no turpmākajām direktīvām⁷⁴ – tajā banku uzraudzība nav stingri institucionāli nošķirta no banku noregulējuma. Tomēr no tā neizriet, ka uz banku uzraudzību un banku noregulējumu attiecas tie paši noteikumi, it īpaši, ņemot vērā, ka banku noregulējums Direktīvas 2006/48 piemērošanas laikā Savienības mērogā vispār nebija saskaņots⁷⁵.

151. Turklāt no noregulējuma uzdevumu deleģēšanas uzraudzības iestādei vien nevar izsecināt, ka attiecīgā dalībvalsts ir vēlējusies pakļauties saskaņotajam tiesiskajam regulējumam, kas piemērojams uzraudzības iestādēm saistībā ar kredītiestāžu noregulējumu. Drīzāk šādam pieņemumam būtu nepieciešams, lai šīs dalībvalsts tiesas konstatētu, ka attiecīgā dalībvalsts vēlas ievērot direktīvas prasības pat jomā, uz kuru direktīva neattiecas⁷⁶. Šajā lietā ir pretēja situācija, jo

⁷¹ Spriedumi, 2013. gada 24. oktobris, *LBI* (C-85/12, EU:C:2013:697, 39. punkts), un 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 104. punkts).

⁷² Spriedumi, 2013. gada 24. oktobris, *LBI* (C-85/12, EU:C:2013:697, 39. punkts), un 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik* u.c. (C-526/14, EU:C:2016:570, 104. punkts).

⁷³ It īpaši ar jau minētajām Direktīvām 2000/21, 2006/48 un 2013/36.

⁷⁴ Skat. Direktīvas 2013/36 4. panta 1. un 7. punktu, kā arī BAND 3. panta 3. punktu.

⁷⁵ Turklāt, manuprāt, šā iemesla dēļ Direktīvā 2006/48 nav minēts banku noregulējums un līdz ar to nav paredzēta institucionāla nošķiršana no uzraudzības darbības.

⁷⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 15. novembris, *Ullens de Schooten* (C-268/15, EU:C:2016:874, 53. un 56. punkts).

Ustavno sodišče (Konstitucionālā tiesa) Tiesai tieši jautā, vai direktīvas par banku prudenciālo uzraudzību laikā pirms banku savienības izveides un ar to saistītās banku noregulējuma saskaņošanas bija piemērojamas arī dalībvalstu noregulējuma iestāžu darbībai.

d) Secinājumi

152. Līdz ar to Direktīvas 2006/48 44. pants un Direktīvas 2013/36 53. pants nav piemērojami nedz kredītiestādes stresa testu rezultātiem un AQR ziņojumiem, kas sagatavoti, īstenojot reorganizācijas vai likvidācijas pasākumu Direktīvas 2001/24 izpratnē, laikā, kad piemērojama bija vienīgi tā, nedz arī šādas kredītiestādes aktīvu un pasīvu novērtējumam, kas sagatavots šajā saistībā.

153. Ņemot vērā šo secinājumu, atbilde uz piekto līdz astoto uzdoto jautājumu nav nepieciešama.

2. Par lomu, kāda norakstītu vai anulētu kapitāla instrumentu (bijušo) turētāju tiesību iedarbīgā īstenošanā ir attiecīgo dokumentu publicēšanai vai attiecīgi pieejamībai

154. Šāds secinājums atbilst prasībām, ko ECT noteikusi īpašuma aizsardzības jomā. Spriedumā *Pintar* u.c. pret Slovēniju tā ir atzinusi, ka pirms ZPSVIKOB pieņemšanas vai attiecīgi tā piemērošanas tiesiskais stāvoklis Slovēnijā – norakstītu vai anulētu kapitāla instrumentu (bijušo) turētāju tiesību ziņā – bija uzskatāms par tādu, kurā nav ievērota ECPAK 1. papildprotokola 1. pantā nostiprināto pamattiesību uz īpašumu procesuālā dimensija.

155. ECT uzskata, ka informācijas un dokumentu, uz kuru pamata tika pieņemts lēmums par attiecīgo kapitāla instrumentu norakstīšanu un anulēšanu, konfidencialitāte liedz šīm personām saprast apstākļus, kādos notika iejaukšanās viņu īpašumtiesībās, un tās pamatojumu⁷⁷.

156. Tomēr zināšanas par šiem apstākļiem un pamatojumu ir nepieciešamas, lai vajadzības gadījumā varētu pārsūdzēt iejaukšanos pamattiesībās uz īpašumu. ECT uzsver, ka šajā ziņā izšķiroši svarīga informācija ir stresa testu rezultāti un AQR ziņojumi⁷⁸.

VI. Secinājumi

157. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Ustavno sodišče* (Konstitucionālā tiesa, Slovēnija) lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbildēt šādi:

- 1) LESD 130. pants un Protokola (Nr. 4) par ECBS un ECB statūtiem 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu par konkrētas NCB peļņas izlietošanu, kurš vairākus gadus šai NCB pilnīgi aizliedz veidot vispārējās rezerves un saskaņā ar kuru šīs NCB līdzšinējās rezerves līdz konkrētam apmēram turklāt var tikt izlietas valsts varas funkciju finansēšanai. Tas tādēļ, ka šāds tiesiskais regulējums rada risku, ka gadījumā, ja saistībā ar monetārās politikas operācijām rastos zaudējumi, ilgākā laikposmā šīs NCB neto pašu kapitāls samazināsies un kļūs mazāks par tās pamatkapitāla apmēru vai pat būs negatīvs.

⁷⁷ ECT spriedums, 2021. gada 14. septembris, *Pintar* u.c. pret Slovēniju (CE:ECHR:2021:0914JUD004996914, 107. punkts).

⁷⁸ ECT spriedums, 2021. gada 14. septembris, *Pintar* u.c. pret Slovēniju (CE:ECHR:2021:0914JUD004996914, 99. un 100. punkts).

- 2) LESD 123. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru konkrētai NCB kā noregulējuma iestādei ir jāizmaksā kompensācija kredītiestādes akcionāriem, kuru turētie kapitāla instrumenti ir norakstīti vai anulēti šīs NCB veiktā atvēršanas vai noregulējuma pasākumā, ja šī kompensācija tiek finansēta šādi: vispirms tiek izmantota visa šīs NCB peļņa, ko tā guvusi pēc konkrēta datuma, kā arī daļa no jau esošajām rezervēm, bet, ja tās nav pietiekamas, attiecīgā dalībvalsts piešķir kredītu, kura atmaksai līdz atmaksājamās summas sasniegšanai tiek izmantota arī visa turpmākā NCB peļņa.

Tas attiecas gan uz gadījumiem, kad saskaņā ar valsts tiesību aktiem kompensēšanas pienākums rodas, ja nav ievērots princips “*no creditor worse off*”, ko var izskaidrot ar to, ka NCB nav izpildījusi pienācīgas rūpības pienākumu, gan uz gadījumiem, kad šis pienākums objektīvi pastāv attiecībā pret konkrētu akcionāru grupu bez nepieciešamības pierādīt, ka NCB nav ievērojusi minēto principu vai nav izpildījusi pienācīgas rūpības pienākumu.

- 3) Direktīvas 2006/48/EK 44. pants un Direktīvas 2013/36/ES 53. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nav piemērojami nedz stresa testu rezultātiem un par konkrētas kredītiestādes *Asset Quality Review* ziņojumiem, kuri sagatavoti, īstenojot kādu reorganizācijas vai likvidācijas pasākumu Direktīvas 2001/24/ES izpratnē, laikā, kad piemērojama bija vienīgi tā, nedz arī šādas kredītiestādes aktīvu un pasīvu novērtējumam, kas sagatavots šajā saistībā.